

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 28. 5. 2018
COM(2018) 340 final

2018/0172 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie

(Text s významom pre EHP)

{SEC(2018) 253 final} - {SWD(2018) 254 final} - {SWD(2018) 255 final} -
{SWD(2018) 256 final} - {SWD(2018) 257 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Množstvo plastového morského odpadu v oceánoch a moriach rastie na úkor ekosystémov, biodiverzity a potenciálne aj ľudského zdravia a spôsobuje všeobecné obavy. Súčasne sa vyhodnotením odpadu stráca cenný materiál, ktorý by sa mohol vrátiť späť do hospodárstva. Plasty tvoria 80 – 85 % celkového počtu predmetov morského odpadu, čo sa meria podľa počtov na plážach.

Jednorazové plastové predmety predstavujú približne polovicu všetkých predmetov morského odpadu nájdeného na európskych plážach podľa počtov. Desať najviac nachádzaných jednorazových plastových predmetov predstavuje 86 % všetkých jednorazových plastových predmetov (čo teda predstavuje 43 % všetkých predmetov morského odpadu nájdeného na európskych plážach podľa počtov). Rybársky výstroj obsahujúci plasty predstavuje ďalších 27 % predmetov morského odpadu nájdeného na európskych plážach. Táto iniciatíva sa preto zameriava na 10 najviac nachádzaných jednorazových plastových predmetov a na rybársky výstroj, ktoré dohromady predstavujú okolo 70 % týchto predmetov morského odpadu podľa počtov.

Plasty sú všeobecne dostupné, perzistentné a často majú toxické a iné škodlivé vplyvy. V dôsledku perzistentnosti narastajú vplyvy plastového odpadu, pričom každoročne sa v oceánoch hromadí čoraz viac plastového odpadu. Zvyšky plastov sa v súčasnosti nachádzajú v mnohých morských druhoch – v morských korytnačkách, tuleňoch, veľrybách, vtákoch, ako aj v niekoľkých druhoch rýb a mäkkýšov, a tak sa dostávajú do potravinového reťazca. Okrem toho, že plastový morský odpad poškodzuje životné prostredie a potenciálne aj ľudské zdravie, škodí aj činnosti, ako je cestovný ruch, rybolov a lodná doprava.

Hlavné faktory nárastu plastového odpadu a jeho šírenia v morskom prostredí súvisia s hodnotovým reťazcom v oblasti plastov a trhom s plastmi, ako aj so správaním jednotlivcov a sociálnymi trendmi. K súčasnej situácii viedlo niekoľko faktorov vrátane všeobecnej dostupnosti plastov, tendencie spotreby polotovarov, nedostatku podnetov na zabezpečenie riadneho zberu a spracovania odpadu, čo vedie k nedostatočnému riadeniu a nedostatočnej infraštruktúre.

Európa má zodpovednosť za riešenie problému morského odpadu pochádzajúceho z Európy a zaviazala sa aj konať na celosvetovej úrovni, najmä prostredníctvom skupín G7 a G20, ale aj prostredníctvom vykonávania cieľov OSN v oblasti trvalo udržateľného rozvoja¹. Prostredníctvom tejto iniciatívy sa EÚ dostane do popredia globálnych snáh a posilnia sa aj medzinárodné opatrenia v tejto oblasti, ako aj ich dôveryhodnosť.

Problém s morským odpadom je prirodzene cezhraničný, keďže odpad sa pohybuje v morskom prostredí a odpad pochádzajúci z jednej krajiny môže mať vplyv na iné krajiny. Sú potrebné spoločné opatrenia na zníženie množstva morského odpadu a súčasne na zabezpečenie jednotného trhu s vysokými environmentálnymi normami a právnou istotou pre podniky. Z toho dôvodu sa Európska komisia v rámci svojej stratégie pre plasty² zaviazala

¹ Najmä cieľ trvalo udržateľného rozvoja č. 14 „Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a morské zdroje na účely trvalo udržateľného rozvoja“ a cieľ trvalo udržateľného rozvoja č. 12 „Zodpovedná spotreba a výroba“.

² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Európska stratégia pre plasty v obehovom hospodárstve“ [COM(2018) 28 final].

preskúmať ďalšie opatrenia zamerané na riešenie plastového morského odpadu, ktoré vychádzajú z nesystematického úsilia, ktoré vynakladajú členské štáty EÚ, a ktoré sa riadia prístupom použitým pre ľahké plastové tašky.

Táto iniciatíva je zameraná na európsky prínos k makroplastovému morskému odpadu. Dopĺňa iné európske politiky zamerané na riešenie problémov súvisiacich s morským odpadom, ako sú právne predpisy EÚ o odpadoch, odpadových vodách a morskom prostredí, ako aj právne predpisy EÚ o prístavných zberných zariadeniach.

Hlavným cieľom tejto iniciatívy je predchádzanie vzniku a znižovanie množstva plastového morského odpadu z jednorazových plastových predmetov a z rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty doplnením opatrení, ktoré už sú stanovené v rámci stratégie EÚ pre plasty, riešením zistených medzier v existujúcich opatreniach a právnych predpisoch a ďalším posilnením systematického prístupu EÚ k tejto otázke. Stratégia pre plasty už zahŕňa osobitné opatrenia týkajúce sa mikroplastov, ktoré predstavujú významný podiel plastového morského odpadu: obmedzenia prostredníctvom nariadenia REACH³ v prípade zámerne pridávaných mikroplastov vo výrobkoch a oxoplastov, ako aj opatrenia v prípade mikroplastov z iných zdrojov (pneumatiky, textílie a plastové pelety). Táto iniciatíva sa preto zameriava na jednorazové plasty a rybársky výstroj obsahujúci plasty, ktoré sú makroplastmi.

Táto iniciatíva by sa mala vnímať v širšom kontexte prechodu na obehové hospodárstvo. Bude podporovať inovatívne riešenia pre nové obchodné modely, alternatívy na viacero použití a alternatívne výrobky na jedno použitie. Touto systematickou zmenou a nahradzovaním materiálov sa podporia aj alternatívy z biomateriálov a inovačné biohospodárstvo, čím sa vytvoria nové príležitosti pre podniky a zlepšia podmienky pre spotrebiteľov.

Okrem toho, najmä pokiaľ ide o nápojové fľaše, iniciatíva bude mať priamy pozitívny vplyv na mieru zberu, kvalitu zozbieraného materiálu a následnú recykláciu, pričom ponúkne príležitosti pre podniky pôsobiace v oblasti recyklácie, a na zvýšenie recyklovaného obsahu vo výrobkoch.

Riešenie morského odpadu vytvára hospodárske príležitosti. Obehové hospodárstvo podporuje konkurencieschopnosť našich podnikov tým, že prispieva k vytvoreniu hospodárstva efektívne využívajúceho zdroje, ktoré má nulové emisie uhlíka, ako aj pracovných miest na jeho udržanie. Inovácie v oblasti dizajnu výrobkov s cieľom predísť vzniku plastového odpadu a mikroplastov, ale aj investície do prevencie vzniku morského odpadu (napr. pri nakladaní s odpadom a odpadovými vodami, v prístavných zberných zariadeniach alebo pri recyklácii rybárskych sietí) a do udržateľných alternatívnych materiálov, výrobkov a obchodných modelov poskytnú možnosť vytvorenia pracovných miest, ako aj posilnenia technických a vedeckých zručností a konkurencieschopnosti priemyslu v oblastiach rastúceho celosvetového záujmu.

Morský odpad sa na európskych plážach monitoruje už niekoľko rokov na základe harmonizovaných metód založených na počtoch⁴. Počty predmetov odpadu na pláži sú

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006, s. 1).

⁴ Správy vypracované členskými štátmi a zostavené Spoločným výskumným centrom v kontexte vykonávania rámcovej smernice o morskej stratégii.

medzinárodne akceptované ako primeraný ukazovateľ zloženia morského odpadu, ktorý je vhodný na vytváranie politiky.

V nasledujúcej tabuľke sa uvádza krátky prehľad jednorazových plastových predmetov a rybárskeho výstroja a opatrenia, ktoré sa predpokladajú v návrhu Komisie.

	Zníženie spotreby	Obmedzenie trhu	Požiadavka na návrh výrobku	Požiadavky na označovanie	Rozšírená zodpovednosť výrobcu	Požiadavka na separovaný zber	Opatrenia na zvyšovanie povedomia
Nádoby na jedlo	X				X		X
Poháre na nápoje	X				X		X
Vatové tyčinky		X					
Príbory, tanieri, miešadlá, slamky		X					
Paličky na balóny		X					
Balóny				X	X		X
Balenia a obaly					X		X
Nápojové obaly, ich zátky a uzávery			X		X		X
– nápojové fľaše			X		X	X	X
Filtre tabakových výrobkov					X		X
Hygienické výrobky:				X	X		X
– vlhčené utierky				X			X
– hygienické vložky				X			X
Lahké plastové tašky					X		X
Rybársky výstroj					X		X

• Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky

Vzhľadom na to, že táto iniciatíva sa zameriava na efektívnejšie využívanie zdrojov a celkovo efektívnejšie a obehové hospodárstvo plastov s lepšími hospodárskymi a environmentálnymi výsledkami, je plne v súlade s cieľmi politiky obehového hospodárstva. Obehové hospodárstvo je neoddeliteľnou súčasťou desiatich priorít Komisie pod vedením predsedu Junckera, konkrétne prvej priority v oblasti zamestnanosti, rastu a investícií. Táto iniciatíva bola oznámená aj v rámci stratégie EÚ pre plasty, a to ako súčasť kľúčových opatrení plánovaných v rámci akčného plánu obehového hospodárstva.

Návrh je v súlade s platnými právnymi predpismi EÚ v oblasti odpadov a vôd a dopĺňa ich, a to najmä s rámcovou smernicou o odpade⁵, smernicou o obaloch a odpadoch z obalov⁶,

⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc, (Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3 – 30).

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 1994/62/EHS z 20. decembra 1994 o obaloch a odpadoch z obalov (Ú. v. ES L 365 31.12.1994, s. 10).

rámcovou smernicou o morskej stratégii⁷ a smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd⁸.

V súčasných právnych predpisoch o odpadoch sa stanovujú všeobecné ciele v oblasti predchádzania vzniku odpadu a nakladania s odpadom, pokiaľ ide o predchádzanie vzniku a znižovanie množstva morského odpadu, pričom výber opatrení sa ponecháva na členských štátoch. V tomto návrhu sa stanovujú osobitné ciele a opatrenia na riešenie najviac vyhadzovaných jednorazových plastových predmetov a rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty. Preto dopĺňa cieľ stanovený v článku 9 rámcovej smernice o odpade v znení zmien z roku 2018, podľa ktorého členské štáty prijímú opatrenia zamerané na zastavenie tvorby morského odpadu a opatrenia na predchádzanie vzniku odpadu, boj proti odpadu a na čistenie odpadu. Návrhom sa okrem toho dopĺňa článok 8 rámcovej smernice o odpade tým, že sa v ňom stanovujú systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu na úrovni členských štátov s cieľom pokryť náklady na predchádzanie vzniku odpadu a nakladanie s odpadom vrátane čistenia odpadu tvoreného jednorazovými plastovými výrobkami.

Tento návrh dopĺňa rámcovú smernicu o námornej stratégii, ktorá od členských štátov vyžaduje, aby do roku 2020 dosiahli dobrý environmentálny stav morských vôd. V rámcovej smernici o morskej stratégii, v ktorej je určený jeden deskriptor pre morský odpad, sa vyžaduje, aby členské štáty zriadili programy opatrení, aby sa zabezpečilo, že „množstvá a zloženie morského odpadu nespôsobujú škody v morskom alebo pobrežnom prostredí“. Dlhodobá práca vykonávaná v rámci rámcovej smernice o morskej stratégii zameraná na monitorovanie morského odpadu na európskych plážach predstavuje vedecký základ tohto legislatívneho návrhu. Pokiaľ ide o konkrétne body, tento návrh presahuje požiadavky rámcovej smernice o morskej stratégii tým, že sa v ňom regulujú jednotlivé zdroje znečistenia vďaka identifikácii faktorov a spôsobov morského znečistenia plastmi.

Zabezpečil sa aj súlad so smernicou o čistení komunálnych odpadových vôd, v ktorej sa stanovujú požiadavky na zber a spracovanie komunálnych odpadových vôd a kritériá kvality na ich spracovanie. Hoci sa v smernici umožňuje zachytenie značnej časti vypúšťaného znečistenia, v súčasnosti nie je dostatočne efektívna, a to najmä pokiaľ ide o zachytávanie a spracovanie znečistenia z búrkových prietrží. Okrem toho niektoré splachované predmety, ako sú plastové vatové tyčinky do uší a hygienické potreby, sa dobre nezachytávajú v existujúcich zariadeniach, a preto končia na európskych plážach. Tento legislatívny návrh slúži ako doplnok tejto smernice tým, že sa v ňom navrhuje konať proti prúdu čistenia odpadových vôd prostredníctvom zvyšovania povedomia, rozšírenej zodpovednosti výrobcu a požiadaviek na označovanie určitých jednorazových plastových výrobkov.

Týmto návrhom sa zároveň zavádzajú opatrenia na zlepšenie riadenia odpadového rybárskeho výstroja obsahujúceho plast a vráteného na pobrežie a jeho financovanie. Očakáva sa, že tieto mechanizmy a stimuly zvýšia podiel obnovených rybárskych výstrojov na konci ich životného cyklu. Spracovanie odpadu vzniknutého z rybárskeho výstroja sa reguluje a do určitej miery finančne podporuje prostredníctvom radu nástrojov EÚ, pričom sa rieši najmä väzba medzi všeobecnými pravidlami týkajúcimi sa odpadu a odpadu z morských zdrojov a rybárskeho výstroja, a sledovaním a podávaním správ o stratenom alebo nepoužívanom rybárskom výstroji na mori. Týmto návrhom sa dopĺňajú existujúce právne predpisy o prístavných

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii) (Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19).

⁸ Smernica Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd (Ú. v. ES L 135, 30.5.1991, s. 40 – 52).

zberných zariadeniach⁹ na vyloženie odpadu z lodí, ktoré sú v súčasnosti predmetom revízie¹⁰. Navrhované preskúmanie zahŕňa rybárske plavidlá v systéme 100 % nepriamych poplatkov, čo tieto plavidlá oprávňuje na vyloženie všetkého ich odpadu v prístavoch, a to vrátane nepoužívaného rybárskeho výstroja. Okrem toho sa ním dopĺňa aj plánovaná revízia nariadenia o kontrole rybárstva¹¹, ktorou sa posilní ustanovenie o oznamovaní strateného výstroja, ako aj ustanovenia súvisiace so získaním strateného výstroja.

V súčasnom návrhu sa rieši len časť problematiky plastového morského odpadu. Je zahrnutý do všeobecného integrovaného a jednotného európskeho prístupu na riešenie všetkých zdrojov plastového morského odpadu, ako sa podrobne uvádza v nedávno prijatej stratégii pre plasty. V tejto stratégii sa zdôrazňujú medzery alebo nedostatky v súčasnom právnom a politickom rámci na riešenie plastového morského odpadu a navrhujú sa v nej ciele opatrenia na zlepšenie prevencie, zberu a recyklovateľnosti plastov, najmä plastových obalov. Okrem toho sa zameriava na vytvorenie regulačného rámca pre plasty s biologicky rozložiteľnými vlastnosťami s cieľom zabrániť poškodeniu ekosystémov. Európska chemická agentúra pripravuje dokumentáciu o obmedzeniach v súvislosti s mikroplastickými časticami zámerne pridávanými do prípravkov, ako sú kozmetické prípravky, a s používaním oxo-degradovateľných plastov; pripravujú sa opatrenia v súvislosti s mikroplastmi, ktoré sa zámerne nepoužívajú vo výrobkoch, ale vytvárajú sa počas ich používania, napríklad z pneumatík a textílií, ako aj v súvislosti so znižovaním únikov predprodukčných plastových peliet.

• **Súlad s inými politikami Únie**

Okrem uvedených environmentálnych cieľov sa tento návrh zameriava na ochranu vnútorného trhu pred ďalšou fragmentáciou, čo je jedným z kľúčových cieľov Únie.

Touto iniciatívou sa plne podporuje zásada inovácií a súvisiace podporné opatrenia v rámci stratégie pre plasty s cieľom stimulovať inovácie a investície do obehových riešení, ako sú financovanie výskumu EÚ v rámci programu Horizont 2020 a európske štrukturálne a investičné fondy.

Všeobecnejšie táto iniciatíva pomôže pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja č. 12 a 14¹², cieľov oznámenia o medzinárodnej správe oceánov¹³ a záväzkov prijatých na konferencii s názvom Náš oceán, ktorá sa konala v roku 2017 na Malte. Táto iniciatíva je v súlade so stratégiou voči najodľahlejším regiónom¹⁴ z roku 2017, v ktorej sa uznáva ich potenciál pre rast v oblasti cestovného ruchu a modré hospodárstvo, ako aj obehové hospodárstvo.

⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/59/ES z 27. novembra 2000 o prístavných zberných zariadeniach na lodný odpad a zvyšky nákladu (Ú. v. ES L 332, 28.12.2000, s. 81).

¹⁰ COM(2018) 33 final.

¹¹ Nariadenie Rady (ES) č. 1224/2009 z 20. novembra 2009, ktorým sa zriaďuje systém kontroly Spoločenstva na zabezpečenie dodržiavania pravidiel spoločnej politiky v oblasti rybného hospodárstva (Ú. v. EÚ L 343, 22.12.2009, s. 1).

¹² Krajiny v roku 2015 prijali program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 a jeho 17 cieľov trvalo udržateľného rozvoja. Cieľ trvalo udržateľného rozvoja Organizácie Spojených národov č. 12 na zabezpečenie trvalo udržateľných modelov spotreby a výroby a cieľ č. 14 na zabránenie všetkým formám znečisťovania morí, najmä z pozemných činností vrátane morského odpadu a znečistenia živinami, a dosiahnuť výrazné zníženie takéhoto znečisťovania do roku 2025.

¹³ SWD(2016) 352 final.

¹⁴ COM(2017) 623.

Napokon, táto iniciatíva je v súlade s medzinárodnými povinnosťami EÚ v oblasti obchodnej politiky, najmä zabezpečením nediskriminácie medzi výrobkami vyrábanými v EÚ a dovážanými výrobkami.

Návrh okrem toho pomôže pri dosahovaní prioritného cieľa č. 1 zo 7. environmentálneho akčného programu do roku 2020: „chrániť, zachovávať a zveľaďovať prírodný kapitál Únie“¹⁵. Súčasne spadá aj pod prioritný cieľ č. 4, v rámci ktorého sa vyžaduje, aby verejnosť mala prístup k jasným informáciám o životnom prostredí na vnútroštátnej úrovni. Na tento účel sa v návrhu vytvárajú krížové odkazy a zaručuje sa súlad s požiadavkami smernice 2003/4/ES¹⁶ a smernice INSPIRE¹⁷.

Cieľom návrhu je okrem toho zabezpečiť jednoduché povinnosti monitorovania a podávania správ, čím sa obmedzí administratívna záťaž členských štátov, v súlade s prístupom lepšej právnej regulácie EÚ¹⁸ a kontrolou vhodnosti v oblasti podávania správ a monitorovania¹⁹.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Hlavným cieľom návrhu je predísť vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie a znížiť tento vplyv, najmä na vodné prostredie. To sa dosiahne vymedzením konkrétnych cieľov a opatrení v oblasti predchádzania vzniku odpadu a nakladania s odpadom v súvislosti s jednorazovými plastovými výrobkami, ktoré sa najviac nachádzajú na plážach v Únii, a s rybárskym výstrojom obsahujúcim plasty. Koordinovaným zavádzaním v celej Únii tento návrh prispeje k plynulému fungovaniu trhu Únie. Vzhľadom na uvedené tento návrh vychádza z článku 192 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

Vzhľadom na to, že odpad má tendenciu prenášať sa vetrom, prúdmi a prílivom a odlivom, problém znečistenia plastmi a morského odpadu má cezhraničnú povahu, a preto ho nemožno riešiť samostatne na úrovni členských štátov, ktoré majú spoločné rovnaké moria a vodné toky. Opatrenia, ktoré sa majú prijať, sa musia koordinovať, aby sa zaistilo, že úsilia vynaložené na jednej strane mora nie sú ohrozené nedostatkom opatrení na druhej strane. Z toho dôvodu možno morskému odpadu účinne zabrániť a znížiť ho len prostredníctvom jednotného a komplexného politického prístupu a opatrení na úrovni EÚ. Okrem toho, vzhľadom na celosvetový rozmer problému, je táto spolupráca posilnená európskymi opatreniami a angažovanosťou v európskych regionálnych morských dohovoroch, v rámci ktorých sa prijali regionálne akčné plány na boj proti morskému odpadu, ako aj globálnymi záväzkami prijatými EÚ a jej členskými štátmi, napríklad v rámci Environmentálneho zhromaždenia OSN a cieľov trvalo udržateľného rozvoja Organizácie Spojených národov.

¹⁵ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1386/2013/EÚ z 20. novembra 2013 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020 „Dobrá život v rámci možností našej planéty“ (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 171 – 200).

¹⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí, ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313/EHS (Ú. v. EÚ L 41, 14.2.2003, s. 26 – 32).

¹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES zo 14. marca 2007, ktorou sa zriaďuje Infraštruktúra pre priestorové informácie v Európskom spoločenstve (Ú. v. EÚ L 108, 25.4.2007, s. 1 – 14).

¹⁸ SWD(2015)111 final.

¹⁹ COM(2017) 312 final.

Ak členské štáty nekoordinovaným spôsobom prijímú opatrenia s rôznym rozsahom pôsobnosti, zameraním a rôznou úrovňou ambícií, vznikne riziko roztrieštenia trhu. Súčasné akcie sa zameriavajú na rôzne plastové výrobky a prijímajú rôzne prístupy (napríklad zákaz používania plastových vatových tyčiniek v Taliansku, francúzske pravidlá obmedzujúce predaj jednorazových plastových okuliarov a tanierov, pokiaľ nespĺňajú špecifické kritériá biologickej odbúrateľnosti). To by mohlo viesť k rôznym obmedzeniam prístupu na trh medzi členskými štátmi, k prekážkam pre voľný pohyb tovaru a pre rovnaké podmienky medzi výrobcami v rôznych krajinách, čím by sa ohrozilo účinné dosiahnutie cieľa v oblasti znižovania morského odpadu, ktorý má rozsiahlejšie vplyvy na úrovni EÚ a na medzinárodnej úrovni. Z toho dôvodu je nevyhnutné vytvoriť harmonizovaný legislatívny rámec, v ktorom sa stanovujú spoločné ciele a opatrenia na úrovni EÚ na predchádzanie vzniku a zníženie morského odpadu, aby sa opatrenia členských štátov mohli zamerať na konkrétne použitie jednorazových plastových výrobkov a rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty. Typ opatrení, ktoré sa majú použiť, sa líši, hoci vychádza zo spoločného posúdenia, a to podľa druhu plastového predmetu, pričom sa zohľadňuje pridaná hodnota potenciálnych opatrení EÚ a komplementárnosť s opatreniami prijatými členskými štátmi EÚ.

V prípade niektorých predmetov možno problém s odpadom (napr. uzávery a viečka plastových nápojových obalov) a inými vplyvmi na životné prostredie najúčinnšie riešiť prostredníctvom zmien v dizajne výrobkov a prechodu na trvalo udržateľné náhrady (napr. nahradenie plastového obsahu). V takýchto prípadoch, kde existuje jasná súvislosť s požiadavkami na výrobky a s prístupom na trh v rámci vnútorného trhu, sú veľmi dôležité rovnaké podmienky pre podniky.

Okrem toho v súlade so zásadou subsidiarity tento legislatívny návrh ponecháva členským štátom v prípade niektorých opatrení určitú flexibilitu – aby si mohli vybrať najvhodnejšie konkrétne metódy vykonávania a zberu údajov. Členské štáty majú napríklad veľkú mieru voľného uváženia, pokiaľ ide o rozhodovanie o vhodných vnútroštátnych opatreniach v závislosti od miestnych podmienok na dosiahnutie cieľa EÚ, ktorým je výrazné zníženie spotreby určitých predmetov.

• **Proporcionalita**

Návrh je cielený a primeraný, keďže sa zameriava na najviac nachádzané makroplastové predmety na európskych plážach podľa počtu, a to jednorazové plastové predmety a rybársky výstroj. Zohľadňovanie predmetov podľa počtu je najlepší dostupný ukazovateľ environmentálnych, sociálnych a hospodárskych vplyvov. Táto iniciatíva sa zameriava na desať najviac nachádzaných jednorazových plastových predmetov, ktoré podľa počtu predstavujú 86 % všetkých jednorazových plastových predmetov (čo teda predstavuje 43 % všetkého morského odpadu). Regulácia všetkých jednorazových plastových výrobkov nájdených na plážach by nebola primeraná v porovnaní s potenciálnou pridanou hodnotou. Viedla by k zbytočným nákladom a zaťaženiu členských štátov.

Opatrenia týkajúce sa rybárskeho výstroja sú založené na zásade „znečisťovateľ platí“, pričom sú zamerané najmä na to, aby zabezpečili, že výrobcovia rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty preberú zodpovednosť za odpadovú fázu svojich výrobkov, a najmä zlepšia ich separovaný zber a spracovanie, predovšetkým recykláciu, ako aj opätovné použitie. Tieto opatrenia podporujú pozitívne stimuly pre rybárov, aby vrátili výstroj na pobrežie a súčasne zabezpečili, že neprimerane nezaťažujú prevádzkovateľov v oblasti rybolovu, najmä prevádzkovateľov malého rozsahu.

Návrh je vhodný na riešenie naliehavého environmentálneho problému a spolu s existujúcimi právnymi predpismi a opatreniami plánovanými v rámci stratégie pre plasty na zabezpečenie

ambiciózných výsledkov v oblasti životného prostredia, pričom sa dosiahnu pozitívne hospodárske vplyvy s malým, ale pozitívnym účinkom na čistú zamestnanosť, podporia sa inovácie, zabezpečí sa podpora verejnosti a prispeje k širšej efektívnosti zdrojov.

V sprievodnom posúdení vplyvu sa uvádzajú podrobnejšie informácie o proporcionality prvkov v tomto legislatívnom návrhu.

- **Výber nástroja**

Navrhuje sa vyhradený legislatívny nástroj na riešenie všetkých jednorazových plastových výrobkov, ktoré sú predmetom jedného právneho nástroja, a to vymedzením konkrétnych cieľov a opatrení zameraných na zabránenie ich vplyvu na morský odpad a zníženie tohto vplyvu. Takýto vyhradený legislatívny nástroj sa považuje za najvhodnejší, aby sa zabránilo roztriešteniu právneho prostredia v porovnaní s alternatívnym prístupom, ktorý by zahŕňal zmenu viacerých právnych nástrojov, ako je rámcová smernica o morskej stratégii, smernica o obaloch a odpadoch z obalov, rámcová smernica o odpade, smernica o prístavných zberných zariadeniach alebo nariadenie o kontrole rybolovu.

Hoci v prípade niektorých výrobkov je potrebná harmonizácia na úrovni EÚ, v prípade iných jednorazových plastových výrobkov a rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty je v súlade s existujúcimi právnymi predpismi EÚ o odpade potrebné ponechať členským štátom určitú flexibilitu pri výbere najvhodnejších právnych, administratívnych a hospodárskych nástrojov na vykonávanie stanovených cieľov a opatrení. Z toho dôvodu je smernica najvhodnejším právnym nástrojom na dosiahnutie plánovaných cieľov a opatrení.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia ex post/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Na účely tohto legislatívneho návrhu sa vypracoval prehľad existujúcich právnych predpisov, aby sa dosiahlo pochopenie toho, kde sú potrebné doplňujúce opatrenia EÚ na riešenie vyhadzovania jednorazových plastových predmetov a ich vplyvu na životné prostredie. Tieto právne predpisy sa často zameriavajú na rôzne cesty, sú roztrieštené z hľadiska zamerania a ambícií a doposiaľ nemali potrebný vplyv na morský odpad.

Ako sa vysvetľuje v oddiele 2, v nedávno prijatej stratégii pre plasty sa identifikuje potreba legislatívneho návrhu na úrovni EÚ, ktorý by sa osobitne zameriaval na jednorazové plastové predmety.

Podľa právnych predpisov EÚ o odpade by mal byť všetok odpad predmetom zberu a riadneho spracovania. V týchto právnych predpisoch sa stanovujú ciele v oblasti recyklácie komunálneho odpadu (65 % do roku 2030) a odpadu z plastových obalov (55 % do roku 2030), čím sa ďalej zvýši zachytávanie plastového odpadu. Členské štáty však dokážu dosiahnuť tieto ciele bez zvýšeného úsilia v oblasti odpadu. V rámci najnovších zmien rámcovej smernice o odpade sa bude vyžadovať, aby členské štáty prijali opatrenia na identifikáciu hlavných zdrojov morského odpadu a aby prijali opatrenia na predchádzanie vzniku odpadu a zníženie množstva odpadu v týchto zdrojoch. Napriek tomu však množstvo faktorov spojených s nedostatočnou odpadovou infraštruktúrou a nevhodným správaním spotrebiteľov bude mať stále za následok vyhadzovanie odpadu a únik plastov do životného prostredia. Súčasnou iniciatívou sa dopĺňajú nové právne predpisy o odpade tým, že sa v nej poskytujú riešenia na európskej úrovni pre značnú časť zdrojov odpadu. Zdôrazňuje sa v nej význam právneho nástroja zameraného na výrobky, čo potvrdzujú aj výsledky získané zo smernice o plastových taškách, ktorá bola prvým európskym nástrojom tohto druhu a v rámci

ktorej sa dosiahlo skutočné zníženie spotreby a súvisiacich environmentálnych vplyvov predmetného výrobku.

V posúdení programov opatrení, ktoré sa vykonalo v rámci rámcovej smernice o morskej stratégii, sa ukázalo, že poskytujú užitočný prehľad o uskutočnených alebo plánovaných opatreniach, ale na dosiahnutie ich účinnosti sú potrebné dodatočné opatrenia. Tento legislatívny návrh je širší v tom, že sa v ňom regulujú jednotlivé zdroje znečistenia vďaka identifikácii faktorov a spôsobov morského znečistenia plastmi.

Jedno z obmedzení smernice o čistení komunálnych odpadových vôd, ktorá sa v súčasnosti hodnotí, súvisí s požiadavkami na zachytávanie a spracovanie znečistenia z búrkových prietrží, ktoré by bolo treba opätovne zvážiť. Tento nový legislatívny návrh sa zameriava na riešenie tejto otázky prostredníctvom podpory kampaní na zvyšovanie povedomia a požiadaviek na označovanie, aby sa zabránilo splachovaniu tých jednorazových plastových predmetov, ktoré nedokážu zachytiť všetky systémy na spracovanie odpadových vôd.

Odpad z rybárskeho výstroja sa reguluje prostredníctvom rôznych nástrojov EÚ. Stále však existujú výrazné medzery. Najmä to, že v súčasnosti neexistuje konkrétny stimul pre prevádzkovateľov, aby zabezpečili maximálnu návratnosť odpadu z rybárskeho výstroja na pobrežie, a neexistujú mechanizmy rozdelenia zaťaženia. Prebiehajúca revízia smernice o prístavných zberných zariadeniach prichádza teda spolu s týmto návrhom na reguláciu v oblasti rybárskeho výstroja, pretože sa zaoberá riešením predchádzajúcich demotivačných činiteľov pre lode v tom, aby prinášali svoje odpadky, ako aj odpad, ktorý vylovili, naspäť na pobrežie. Navyše, v rámci revízie nariadenia o kontrole rybného hospodárstva sa vyžaduje, aby sa výstroj označoval na účely nosenia vyhľadávacieho zariadenia na palube, s cieľom nájsť stratený výstroj alebo nahlásiť jeho stratu v prípade, že ho nemožno nájsť prostredníctvom každodenného elektronického podávania správ. Súčasný legislatívny rámec však možno ďalej posilniť zabezpečením stimulov na účinnejšie spravovanie rybárskeho výstroja ako osobitného toku nakladania s odpadom a recyklácie. Cieľom tohto nového legislatívneho návrhu je riešiť túto otázku prostredníctvom systému rozšírenej zodpovednosti výrobcu.

• **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

V rámci verejnej konzultácie, ktorá prebiehala od decembra 2017 do februára 2018, sa prijalo viac ako 1800 príspevkov. Až 98,5 % respondentov sa domnievalo, že opatrenia na riešenie morského odpadu pozostávajúceho z jednorazových plastových predmetov sú „potrebné“ a 95 % respondentov sa domnievalo, že sú „potrebné a naliehavé“. Viac ako 70 % výrobcov a viac ako 80 % značiek a subjektov zaoberajúcich sa recykláciou považovalo opatrenia za „potrebné a naliehavé“. Iba 2 % respondentov sa domnievali, že na európskej úrovni by sa nemali zavádzať žiadne nové opatrenia a 79 % respondentov sa domnievalo, že ak sa neprijmú opatrenia na úrovni EÚ, budú naďalej neúčinné.

Respondenti, ktorí sa zapojili do verejnej konzultácie, vo veľkej miere podporovali využívanie systémov rozšírenej zodpovednosti výrobcu na pokrytie nákladov na čistenie odpadu, čo je kľúčovou pridanou hodnotou tohto legislatívneho návrhu v porovnaní s minimálnymi požiadavkami vymedzenými v právnych predpisoch EÚ o odpade pre systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu. Okrem toho sa vo verejných konzultáciách ukázala podpora legislatívnych požiadaviek na lepšiu úpravu ako jeden z najúčinnějších prístupov, po ktorom nasledovali ciele zníženia, čo sa v návrhu zohľadnilo ako kľúčové opatrenia, ktoré majú členské štáty vykonávať.

Pokiaľ ide o rybársky výstroj, 88 % respondentov sa vyjadrilo v prospech opatrení na vytváranie stimulov na to, aby sa vylovený odpad a výstroj na konci životného cyklu prinášal

na pobrežie a 77 % respondentov bolo za lepšie zariadenia na zber a triedenie na plavidlách a v prístavoch.

- **Získavanie a využívanie odborných poznatkov**

Technická skupina Spoločného výskumného centra pre činnosti súvisiace s morským odpadom (programy monitorovania, kampane na čistenie odpadu a výskumné projekty) v roku 2016 zhromaždila v rámci rámcovej smernice o morskej stratégii informácie o predmetoch morského odpadu nájdeného na európskych plážach, a to z 276 pláží v 17 členských štátoch EÚ a zo štyroch regionálnych morí. Počas 679 prieskumov sa zaznamenalo 355 671 predmetov, ktoré boli zoradené podľa ich množstva, najmä podľa hlavného zoznamu kategórií predmetov odpadu na plážach uvedeného v rámcovej smernici o morskej stratégii. Zoznam Spoločného výskumného centra sa potom použil na zostavenie kratšieho zoznamu samostatných klasifikácií, ktoré poskytujú pomerné podiely predmetov, ktoré sú podobné z hľadiska zdroja, použitia alebo materiálu a vo všeobecnosti spadajú do pôsobnosti vymedzenej oblasti politiky. Tieto údaje sa doplnili aj niekoľkými už existujúcimi prebiehajúcimi projektmi, ako je projekt Marine Litter Watch²⁰ vypracovaný Európskou environmentálnou agentúrou.

Partnerstvo európskej námornej monitorovacej²¹ a dátovej siete EMODnet²² a regionálne morské dohovory priniesli do tohto legislatívneho návrhu aj kľúčové odborné znalosti, napríklad tým, že prispeli k práci Spoločného výskumného centra zameranej na zhromažďovanie a harmonizáciu údajov s cieľom poskytnúť lepší celkový prehľad o koncentráciách plastového odpadu v európskych moriach a na morských dnách.

Pokiaľ ide o jednorazové plastové predmety a rybársky výstroj, Európska komisia sa opierala aj o prácu externých konzultantov. Pokiaľ ide o jednorazové plastové predmety, na základe údajov Spoločného výskumného centra analyzovali faktory a cesty morského odpadu a možné kľúčové opatrenia, ktoré by sa mali predložiť v tomto novom legislatívnom návrhu s cieľom riešiť problém s jednorazovými plastovými predmetmi. Pokiaľ ide o rybársky výstroj, uskutočnila sa samostatná hĺbková štúdia²³, aby sa zistilo, kde sú legislatívne medzery a ktoré opatrenia by mali dopĺňať existujúci základný scenár s cieľom znížiť vplyv rybárskeho výstroja na morské prostredie. V analýze sa zohľadnili preskúmania existujúceho výskumu v literatúre, semináre s účasťou úradníkov Komisie a externých zainteresovaných strán a sekundárny výskum vrátane databáz PRODCOM a Eurostat (údaje o zahraničnom obchode, dovoze, vývoze a výrobe EÚ).

V priebehu štúdie sa uskutočnilo množstvo formálnych a neformálnych rozhovorov so zainteresovanými stranami z verejných inštitúcií, mimovládnych organizácií, priemyselných združení a podnikov, s cieľom pomôcť vypracovať analýzu problémov a vplyvov. V týchto rozhovoroch sa skúmalo, čo bolo technicky uskutočniteľné, ako aj pravdepodobné priame vplyvy určitých možností. Rozhovory sa použili aj na zhromažďovanie konkrétnych údajov týkajúcich sa vykonávania a nákladov a toho, ako sa tieto môžu zmeniť v dôsledku možných intervenčných opatrení.

²⁰ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/marine-litterwatch>

²¹ <http://www.emodnet.eu/>

²² http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/index_en.htm

²³ Štúdia na podporu posúdenia vplyvu, pokiaľ ide o možnosti zníženia úrovne a nepriaznivého vplyvu plastov z rybolovu.

- **Posúdenie vplyvu**

Zhrnutie posúdenia vplyvu je pripojené k návrhu. Výbor pre kontrolu regulácie vydal k posúdeniu vplyvu negatívne stanovisko, po ktorom nasledovalo druhé stanovisko založené na revidovanom posúdení vplyvu, ktoré bolo pozitívne s výhradami²⁴. V konečnom stanovisku výbor uznáva, že v revidovanej správe sa jasnejšie uvádza rozsah iniciatívy, obmedzený na makroplasty. Ďalšie podrobnosti sa požadovali najmä v súvislosti s doplnkovou úlohou nového nástroja v existujúcich právnych predpisoch, pokiaľ ide o 1. rybársky výstroj (pridaná hodnota v porovnaní s nariadením o kontrole rybného hospodárstva, so smernicou o prístavných zberných zariadeniach a s Európskym námorným a rybárskym fondom), a 2. jednorazové plastové predmety (vysvetlenie nedostatku ambícií súčasných právnych predpisov alebo slabého vykonávania). Výbor pre kontrolu regulácie ďalej požiadal o objasnenie škodlivosti jednorazových plastových predmetov ako skupiny a ako jednotlivých predmetov a skutočnosti, že opatrenia jednotlivých členských štátov by mohli viesť k roztriešteniu trhu.

V dôsledku toho sa v konečnom posúdení vplyvu ďalej objasňuje, že morský odpad spôsobuje hospodárske, sociálne a environmentálne škody, a poukazuje sa na to, ako sa pokrývajú medzery v existujúcom *acquis*, keďže existujúce právne predpisy týkajúce sa nakladania s odpadom, čistenia odpadových vôd, prístavných zberných zariadení atď. dostatočne neriešia problémové faktory, pokiaľ ide o vplyvy určitých predmetov. Pokiaľ ide o jednorazové plastové predmety, právne predpisy o odpade budú mať vplyv predovšetkým na zvyšovanie miery recyklácie s menším vplyvom na vyhadzovanie odpadu. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie spotreby sú účinnejšie. V posúdení vplyvu sa potvrdilo, že ako skupina, najčastejšie nachádzané jednorazové plastové predmety a rybársky výstroj majú veľký podiel na makroplastovom morskom odpade. V počtoch predstavujú približne 70 % odpadu na plážach, ale ich podiel sa počíta aj pre každý jednotlivý predmet. V prípade rybárskeho výstroja bol vývoj dodatočných opatrení súčasťou prístupu, ktorý sa uplatnil v kontexte stratégie EÚ pre plasty a navrhovanej revízie smernice o prístavných zberných zariadeniach²⁵. V navrhovanej revízii tejto smernice nebudú individuálni rybári penalizovaní za to, že sa odpad na brehu nakladá. Prístavné poplatky sa však zvýšia, ak sa vyvezie viac odpadu, a zariadenia na nakladanie s odpadmi je potrebné modernizovať, najmä v malých rybárskych prístavoch, ktoré používajú mnohé plavidlá. Okrem zabezpečenia posilneného hospodárstva s odpadovým rybárskym výstrojom, ktorý sa dostane do prístavu, sa v navrhovanom systéme rozšírenej zodpovednosti výrobcu zabezpečuje, aby výrobcovia rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty prevzali náklady na riadenie toku odpadov vrátane niektorých alebo všetkých nákladov súvisiacich s prístavnými zbernými zariadeniami.

V posúdení sa navyše poukazuje na narastajúce a preukázané riziko roztrieštenosti trhu, najmä v tom, ako regióny alebo jednotlivé členské štáty riešia otázku jednorazových plastových predmetov a rybárskeho výstroja. Cieľom tohto návrhu je preto zabezpečiť minimálnu súdržnosť opatrení v členských štátoch, a to s cieľom vyhnúť sa nerovnakým podmienkam, ktoré by mohli narušiť konkurencieschopnosť medzi prevádzkovateľmi, čo by zasa ohrozilo dosiahnutie cieľa v oblasti zníženia miery odpadov. Týmto legislatívnym návrhom sa dosahuje správna vyváženosť medzi dostupnosťou alternatív a potrebou harmonizácie.

24

<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&year=2017&serviceId=&s=Chercher&language=sk>

25

COM(2018) 33 final.

Európska únia musí prevziať vedúcu úlohu v boji proti plastovému morskému odpadu v európskych moriach prostredníctvom opatrení regionálnych morských dohovorov, ale aj na medzinárodnej úrovni. Prijatím opatrení bude EÚ viesť ostatné krajiny k tomu, aby konali, čo povedie k celosvetovému zníženiu morského odpadu v európskych moriach a mimo nich.

Priame právne opatrenia týkajúce sa týchto predmetov sú teda veľmi dôležité pre boj proti znečisteniu morí.

Jednorazové plasty

V posúdení vplyvu sa skúma široká škála opatrení. Navrhovali sa štyri možnosti alebo scenáre s výberom rôznych opatrení uplatňovaných na rôzne položky. Každá ďalšia možnosť predstavuje krok smerom nahor v rámci úrovne ambícií, pokiaľ ide o všeobecné výsledky. Rozhodujúcim prvkom v tomto kontexte bol očakávaný vplyv na tok jednorazových plastových predmetov do morského prostredia.

Výsledkom boli tri kategórie položiek:

- predmety, pre ktoré sú dostupné trvalo udržateľné alternatívy, cieľom je podporovať menej škodlivé alternatívy,
- predmety, pre ktoré neexistujú alternatívy. Pokiaľ ide o takéto predmety, cieľom je obmedziť škody lepším informovaním spotrebiteľov a zabezpečiť, aby boli výrobcovia finančne zodpovední za následky pre životné prostredie,
- predmety, ktoré sú už riadne zachytené, pričom cieľom je zabezpečiť, aby skončili v existujúcom (alebo plánovanom) zariadení na separovaný zber a recykláciu.

Štyri scenáre sa porovnávali so základným scenárom 1 a sú opísané ďalej.

Scenár 2a - Nižší vplyv na znižovanie morského odpadu

V rámci tohto scenára by sa faktory riešili obmedzene. Zahŕňa informačné kampane, dobrovoľné činnosti a označovanie, ktoré by mohli zvýšiť všeobecné povedomie (napr. o problematike odpadu, typických cestách, správnej likvidácii), a teda aj zlepšiť správanie spotrebiteľov. Nie je však jasné, aký bude výsledok, keďže existuje len málo dôkazov o tom, že takéto povedomie skutočne zmení správanie ľudí.

Scenár 2b - Stredný vplyv na znižovanie morského odpadu

Tento scenár je účinnejší ako 2a, pričom je náročnejší na vykonávanie a prináša so sebou ďalšie náklady a zaťaženie pre tých, ktorých sa týka.

Scenár 2c - Stredne vysoký vplyv na znižovanie morského odpadu (zvolená možnosť)

V rámci tohto scenára by sa primeranejšie riešili príslušné faktory, pričom by bol rozsiahlejší, pokiaľ ide o zmenu správania spotrebiteľov. Zahŕňa opatrenia v oblasti dizajnu výrobkov pre nápojové fľaše v súvislosti s viazanými uzávermi, ktoré by mali priamy vplyv na únik uzáverov do životného prostredia.

Scenár 2d - Najvyšší vplyv na znižovanie morského odpadu

V rámci tohto scenára sa ďalej zlepšuje riešenie príslušných faktorov, najmä nedostatok stimulov na správny zber a riadenie jednorazových plastových predmetov na konci ich životného cyklu, ale pri vyšších nákladoch, najmä pokiaľ ide o čistenie odpadových vôd. Zahŕňa zavedenie systému vratných záloh alebo rovnocenných systémov a znamenal by dodatočné náklady (približne 1,4 miliardy eur pre EÚ), ale ďalej by výrazne znižoval množstvo morského odpadu a tiež by sa zlepšila kvalita zozbieraných materiálov a miera recyklácie. Náklady na zavedenie a prevádzku systému vratných záloh, tak, ako v prípade všetkých systémov rozšírenej zodpovednosti výrobcu, zvyčajne znášajú hospodárske subjekty zapojené do príslušného dodávateľského reťazca v závislosti od fungovania, ale nie zo strany verejných orgánov. Osvedčené postupy pre čistenie odpadových vôd by zlepšili infraštruktúru, ale vyžadovali by si značné dodatočné investície vo výške približne 7,7 miliardy eur ročne. Toto opatrenie by sa ťažko odôvodňovalo, keby cieľom malo byť len riešenie problematiky s vlhčenými utierkami, týka sa však oveľa širšieho rozsahu

znečisťujúcich látok. Prebiehajúce hodnotenie smernice o čistení komunálnych odpadových vôd poskytne podrobnejšie údaje o tejto otázke.

S cieľom vyhnúť sa neplánovaným následkom v súvislosti s hospodárskym, environmentálnym a sociálnym vplyvom sa usudzuje, že prechod na alternatívy by mal byť zameraný na výsledok a mal by mať široký priestor možných riešení. Takýto prístup je v súlade so zásadou inovácií, vďaka čomu je legislatívny návrh orientovaný na budúcnosť (nadčasový) a priaznivý pre inovácie.

V súlade s analýzou vykonanou v súvislosti s rôznymi možnosťami politiky a s osobitosťami každého jednorazového plastového predmetu sa scenár 2c vybral ako uprednostňovaná možnosť. Zahŕňa tieto kroky:

- obmedzenia uvádzania jednorazových plastových predmetov na trh s ľahko dostupnými alternatívami (napr. slamky),
- všeobecné ciele znižovania (napr. poháre na nápoje, nádoby na potraviny), ktoré členským štátom umožňujú prijímať vlastné opatrenia na dosiahnutie zníženia. Náklady na vykonávanie týchto opatrení budú potom závisieť od výberu a úpravy opatrení prijatých na vnútroštátnej úrovni,
- opatrenia na zvyšovanie povedomia a systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu pre všetky predmety, na ktoré sa nevzťahuje opatrenie na obmedzenie trhu s cieľom prispieť k nákladom na prevenciu, nakladanie s odpadom vrátane čistenia odpadu okrem rybárskeho výstroja,
- požiadavky na označovanie s cieľom informovať spotrebiteľov o vhodných spôsoboch likvidácie odpadu alebo o spôsoboch likvidácie odpadu, ktorým sa treba vyhnúť (napr. vlhčené utierky),
- opatrenia týkajúce sa dizajnu výrobkov (napr. nápojové fľaše súvisiace s viazanými uzávermi).

V posúdení vplyvu sa však preukázalo, že systémy vratných záloh alebo rovnocenné systémy pre plastové nápojové fľaše, ktoré vedú k podobne vysokým mieram zberu (preskúmané v rámci možnosti 2d), môžu byť veľmi účinným nástrojom, ktorý by viedol k vysokým mieram zberu, pričom by predchádzal vyhadzovaniu odpadu, a najmä morskému odpadu. Systémy vratných záloh sa preto zahrnuli do uprednostňovanej kombinácie politik. Majú priamy pozitívny vplyv na zber vzhľadom na zálohový poplatok a vedú k zlepšeniu kvality zbieraných materiálov a následnej vysokej kvalite recyklácie. Členským štátom sa ponecháva flexibilita pri výbere vhodných nástrojov, a preto sa navrhuje, aby sa stanovil samostatný minimálny cieľ v oblasti zberu, ktorý je stanovený na úrovni, ktorá odzrkadľuje medián miery zberu existujúcich jednorazových plastových fliaš v systéme vratných záloh v EÚ (90 %). Systémy vratných záloh alebo rovnocenné systémy môžu takisto ponúknuť riešenia a infraštruktúru, prostredníctvom ktorých možno dosiahnuť lepší zber nápojových fliaš vyrobených z iných materiálov, konkrétne z hliníka, ktoré podliehajú cieľom v oblasti recyklácie obalov. Členské štáty by preto mali takéto opatrenia zvážiť aj pre nápojové obaly vyrobené z iných materiálov.

Z dôvodov uskutočniteľnosti vykonávania, pokiaľ ide o vlhčené utierky, je prípadným návrhom vybrať možnosť 2b, v rámci ktorej sa plánuje zavedenie povinnosti rozšírenej zodpovednosti výrobcu, požiadavky na označovanie a opatrenia na zvyšovanie povedomia. V prípade hygienických vložiek sa navrhujú požiadavky na označovanie a opatrenia na zvyšovanie povedomia.

Existujú už platné právne predpisy, t. j. smernica o obaloch a odpadoch z obalov, ktorá stanovuje ciele v oblasti zníženia spotreby pre ľahké plastové tašky vrátane veľmi ľahkých plastových tašiek, ktoré tiež patria medzi najviac nachádzané predmety na plážach v Únii. Tento návrh predpokladá doplnkové opatrenia v oblasti EPR a zvyšovania povedomia o všetkých ľahkých plastových taškách.

Rybársky výstroj

Prvý zvažovaný scenár zahŕňa úplné vykonávanie existujúcich opatrení a už predloženého návrhu, čo vedie k týmto nevýhodám:

- podľa revidovaného nariadenia o kontrole neexistuje žiadny osobitný stimul pre rybárov, aby zvýšili počet výstrojov, ktoré nehlásia ako stratené a ktoré priniesú späť na pobrežie,
- zatiaľ čo revidovanou smernicou o prístavných zberných zariadeniach sa výrazne znižujú náklady a zaťaženie, ktoré odrádza rybárov od toho, aby priniesli výstroj a iný odpad späť do prístavu, vo všeobecnosti je zameraná na zlepšenie zberu odpadu z lodí (vrátane rybárskych plavidiel), t. j. nezameriava sa osobitne na manipuláciu s odpadovým rybárskym výstrojom. Neobsahuje priame pozitívne stimuly na zber všetkého odpadového rybárskeho výstroja a jeho následné spracovanie spôsobom, ktorý maximalizuje potenciál opätovného použitia a recyklácie plastového obsahu v rybárskom výstroji. Opatrenia členských štátov zamerané na posilnenie kapacít na zber odpadu a výstroja alebo na rozvoj systémov recyklácie rybárskeho výstroja sú príliš rôznorodé a miestne na to, aby boli účinné. Vzhľadom na to sa v návrhu revidovanej smernice o prístavných zberných zariadeniach plánuje zohľadnenie ďalších krokov na zlepšenie zberu a spracovania rybárskeho výstroja v rámci stratégie EÚ pre plasty²⁶.

Druhý zvažovaný scenár zahŕňa zavedenie systému rozšírenej zodpovednosti výrobcu pre rybársky výstroj obsahujúci plasty.

Tretí zvažovaný scenár zahŕňa posilnenie návrhu systému rozšírenej zodpovednosti výrobcu, a to pridaním systému záloh a cieľa recyklácie, ktoré by ďalej zvyšovali úroveň návratnosti výstroja. Zahŕňa však vyššie náklady na vykonávanie, čo potenciálne zvyšuje náklady pre toto odvetvie a súčasne zvyšuje administratívnu záťaž. Okrem toho, pokiaľ ide o rybársky výstroj, a na rozdiel od pozemného plastového materiálu, riziko straty zálohy je pomerne vysoké a potenciálne znižuje jej vplyv ako stimulu.

Súčasťou tejto možnosti bolo aj stanovenie cieľa v oblasti recyklácie. Zložitosti pri vymedzovaní takéhoto cieľa a administratívne zaťaženie a náklady na jeho monitorovanie sa považovali za neprimerané, najmä vzhľadom na to, že zavedenie systému rozšírenej zodpovednosti výrobcu už samo osebe pravdepodobne stimuluje ďalší rozvoj súčasného malého trhu s recykláciou rybárskych výstrojov.

V štvrtom scenári sa v rámci systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov pridáva aj povinnosť financovať systém povinného vyhľadávania rybárskeho výstroja. Tento bol uzatvorený ako neprimeraný, duplicitný a nepoužiteľný. V dôsledku toho by boli výrobcovia rybárskeho výstroja zodpovední za pokrytie nákladov na činnosti súvisiace s vyhľadávaním, ktoré sú založené na dobrovoľnej účasti a v súčasnosti ich podporujú miestne a vnútroštátne finančné nástroje a finančné nástroje EÚ. Vyhľadávanie výstroja je už zahrnuté ako povinnosť v nariadení o kontrole v rámci spoločnej politiky v oblasti rybného hospodárstva.

Z toho dôvodu je najúčinnejším scenárom na riešenie rybárskeho výstroja a doplnenie existujúcich medzier v právnych predpisoch zavedenie systému rozšírenej zodpovednosti výrobcu pre výrobcov rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty. Táto možnosť sa považuje za takú, ktorá má celkovo najúčinnejší možný vplyv na zníženie podielu nepoužívaného, strateného alebo vyradeného rybárskeho a akvakultúrneho výstroja na morskom odpade.

²⁶

Dôvodová správa uvedená v COM(2018) 33 final.

Podporovala by a uľahčovala by úplné vykonávanie ďalších nástrojov a ďalej by pomáhala pri znižovaní prílevu množstva odpadu z rybárskeho výstroja. Vychádza najmä z nariadenia o kontrole a navrhovanej revidovanej smernice o prístavných zberných zariadeniach a dopĺňa ich pridaním osobitného mechanizmu na uľahčenie separovaného zberu a návratu rybárskeho výstroja do zberných systémov a spracovania odpadového rybárskeho výstroja, najmä recyklácie. To prispeje najmä k zmierneniu nákladovej záťaže pre maloobjemové prístavy a/alebo prevádzkovateľov v oblasti rybolovu, ktorí môžu čeliť vyšším nákladom spojeným so zvýšenou mierou zberu a spracovania odpadového rybárskeho výstroja po jeho vyložení v prístavoch.

Tento typ pozitívneho stimulu spočívajúci v privezení odpadu na pobrežie vníma väčšina zainteresovaných strán ako najúčinnější spôsob zníženia objemu strát výstroja v mori.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Zistilo sa, že je neopodstatnené vyňať mikropodniky z tejto iniciatívy alebo predvídať ľahšie režimy pre MSP. Očakáva sa však, že opatreniami plánovanými v rámci tejto iniciatívy sa zvýšia príležitosti pre mikropodniky a malé a stredné podniky v Európe. Európske spoločnosti, ktoré už prijali obehové hospodárstvo a obchodné modely, budú mať väčší trh a rozšírené obchodné, investičné a podnikateľské príležitosti. Väčšinu z 50 000 spoločností v odvetví premeny plastov v EÚ tvoria malé a stredné podniky. Účinok na ne bude závisieť od toho, či ich podnikanie závisí od jednorazových plastových predmetov a od ich schopnosti prejsť na výrobu iných plastových predmetov. Veľká časť jednorazových plastových predmetov, ktoré sú predmetom obmedzení, sa vyrába mimo EÚ. Okrem toho malé a stredné podniky, napríklad maloobchodníci, môžu byť pozitívne ovplyvnené, ak sa vyhnú potrebe nákupu jednorazového tovaru, ktorý sa dodáva s potravinami a nápojmi alebo obsahuje potraviny a nápoje, ktoré tieto podniky predávajú. Znížené výdavky spotrebiteľov sa premietnu do zníženia maloobchodného predaja, dôjde však k opätovnému vyváženiu, keďže spotrebiteľia budú investovať svoje peniaze do alternatív, a tak podporia inovačné reakcie. Rozvinú sa nové obchodné modely, v rámci ktorých budú spotrebiteľom k dispozícii predmety na viacúčelové použitie, čo by mohlo znížiť náklady, najmä ak sa rozšíria možnosti.

S cieľom minimalizovať náklady na dosiahnutie súladu pre členské štáty a prevádzkovateľov sú plánované opatrenia týkajúce sa monitorovania a podávania správ jednoduché a mali by mať v čo najväčšej možnej miere prospech zo synergii s existujúcimi zavedenými systémami podávania správ, ako sa vysvetľuje v oddiele 5 ďalej.

- **Základné práva**

Návrh nemá žiadny vplyv na ochranu základných práv.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh nemá žiaden vplyv na rozpočet Komisie.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Organizácia a metódy zhromažďovania údajov by v súlade so zásadou subsidiarity mali zostať v právomoci členských štátov.

Počet predmetov nájdených na plážach je naďalej účinným ukazovateľom pri posudzovaní množstva morského odpadu nájdeného na európskom pobreží a vývoja najviac nachádzaných jednorazových plastových predmetov. Napríklad v Írsku sa po vykonávaní smernice o plastových taškách zaznamenalo výrazné zníženie počtu plastových tašiek nájdených na

plážach. Členské štáty použijú metodológiu, ktorú vypracovala odborná skupina rámcovej smernice o morskej stratégii v súvislosti s morským odpadom, ktorá je stanovená aj v technických správach Spoločného výskumného centra. V apríli 2017 sa prijalo revidované rozhodnutie Komisie, v ktorom sa stanovujú kritériá a metodické normy. Vyžaduje sa v ňom, aby sa odpad na pobreží v každom prípade monitoroval a dodatočne sa môže monitorovať aj na hladine mora a na morskom dne; ak je to možné, zhromažďujú sa informácie o zdroji a ceste odpadu.

Monitorovanie bude potrebné aj v súvislosti s opatreniami na zníženie spotreby jednorazových plastových predmetov. Navrhuje sa, aby sa takéto monitorovanie zakladalo na údajoch o príslušných jednorazových plastových výrobkoch, ktoré sa každoročne uvádzajú na trh. V prípade potreby by sa vo Výbore pre odpadové hospodárstvo zriadenom podľa právnych predpisov EÚ o odpade stanovili harmonizované pravidlá zhromažďovania takýchto údajov, ako aj formát oznamovania. Ak je to možné, mali by sa využívať existujúce databázy výroby a obchodu EÚ (PRODCOM²⁷ a COMEXT²⁸), ktoré spravuje Eurostat a v ktorých sa pravidelne aktualizujú informácie poskytované členskými štátmi. Mali by sa využívať aj synergie so zreteľom na existujúce mechanizmy podávania správ.

V návrhu sa zavádza hodnotenie s cieľom hodnotiť vplyv plánovaných opatrení a zohľadniť budúci vývoj. V rámci neho sa bude v prípade potreby hodnotiť najmä potreba preskúmania zoznamu jednorazových plastov, ako aj zavedené opatrenia, napríklad ciele v oblasti zníženia spotreby. Hodnotenie sa okrem toho bude týkať aj otázok biologickej rozložiteľnosti.

Tento návrh sa priamo netýka otázok politiky výrobkov a výberu materiálov, ktoré nahrádzajú plasty. Tým, že sa niektoré výrobky stiahnu z trhu a v prípade iných sa zníži ich počet, však návrh nepriamo vytvorí významné príležitosti pre inovačné riešenia týkajúce sa nahradzovania materiálov a nahradzovania jednorazových plastových výrobkov, ako aj pre nové obchodné modely a systémy na opakované použitie. Okrem toho v rámci stratégie EÚ pre plasty v súčasnosti prebieha práca zameraná na vypracovanie harmonizovaných pravidiel na vymedzenie a označovanie kompostovateľných a biologicky rozložiteľných plastov s prihliadnutím na konkrétne použitia a obavy týkajúce sa vyhadzovania odpadu, najmä v morskom prostredí. Vzhľadom na túto prácu a v prípade, že to umožní vedecký a technický pokrok, Komisia do obdobia hodnotenia návrhu posúdi možné náhrady plastov s cieľom určiť, či sa zo zákazu uvádzania na trh navrhovaného v rámci tejto iniciatívy vyjmú jednorazové plastové výrobky.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Na transponovanie tejto smernice nie je potrebný žiaden vysvetľujúci dokument, a to vzhľadom na obmedzený počet opatrení v tomto návrhu.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Najdôležitejšie ustanovenia tejto smernice sú uvedené ďalej.

V článku 1 sa stanovuje, že cieľom navrhovanej smernice je predchádzanie a znížovanie vplyvu určitých jednorazových plastových výrobkov a rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty na životné prostredie a ľudské zdravie, ako aj podporovanie prechodu na obehové hospodárstvo s inovačnými obchodnými modelmi, výrobkami a materiálmi, čo prispeje k efektívnemu fungovaniu vnútorného trhu.

²⁷ Prieskum v EÚ na zhromažďovanie a šírenie štatistických údajov o výrobe priemyselného (najmä vyrobeného) tovaru z hľadiska hodnoty a kvantity, s minimálne ročnou frekvenciou.

²⁸ Referenčná databáza Eurostatu pre zahraničný obchod EÚ vrátane dovozu a vývozu.

V **článku 2** sa vymedzuje rozsah pôsobnosti smernice, ako aj to, že sa uplatňuje na určité jednorazové plastové výrobky, ktoré sú identifikované a vymedzené v **prílohe** k návrhu, a na rybársky výstroj obsahujúci plasty.

V **článku 3** sa stanovujú vymedzenia jednorazových plastových výrobkov, rybárskeho výstroja a vymedzenie výrobcu na účely stanovenia opatrení na zníženie spotreby, požiadaviek na výrobky a rozšírenej zodpovednosti výrobcu.

Článok 4 vyžaduje od členských štátov, aby prijali potrebné opatrenia na dosiahnutie výrazného zníženia spotreby nádob na potraviny a pohárov na nápoje, ktoré sú jednorazovými plastovými výrobkami.

V **článku 5** sa stanovujú obmedzenia týkajúce sa uvádzania určitých jednorazových plastových výrobkov na trh, pre ktoré na trhu existujú alternatívy.

Článok 6 stanovuje požiadavky na dizajn výrobkov pre nápojové obaly, ktoré sú jednorazovými plastovými výrobkami s cieľom zabezpečiť, aby ich uzávery a viečka, ktorých značná časť je vyrobená z plastu, zostali pripevnené k obalu počas ich používania, aby sa takýto odpad nedostal do životného prostredia.

Článok 7 stanovuje požiadavky na označovanie jednorazových výrobkov, aby sa zabránilo ich nesprávnej likvidácii, napríklad spláchnutím v toalete s cieľom informovať spotrebiteľov o možných dôsledkoch z hľadiska morského odpadu a o najvhodnejších postupoch nakladania s odpadom.

Článok 8 zavádza systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu pre rybársky výstroj obsahujúci plasty a určité jednorazové plastové výrobky. Hoci všeobecné minimálne požiadavky na systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu stanovené v smernici 2008/98/ES o odpade sa týkajú týchto systémov, v tomto ustanovení sa stanovujú aj osobitné požiadavky na finančnú zodpovednosť výrobcov, najmä na kampane na zvyšovanie povedomia a v prípade jednorazových plastov aj na čistenie odpadu.

Článok 9 vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli minimálny cieľ v oblasti separovaného zberu jednorazových plastových nápojových fliaš.

Článok 10 vyžaduje od členských štátov, aby prijali opatrenia na zvýšenie povedomia o vplyve odpadu a nevhodného zneškodňovania odpadu na životné prostredie, najmä na vodné prostredie, a o dostupných možnostiach opätovného použitia a odpadového hospodárstva.

Článok 11 stanovuje požiadavku, aby členské štáty koordinovali a zabezpečili súlad opatrení, ktoré prijali na vykonávanie tejto smernice, s opatreniami, ktoré prijali s cieľom predchádzať morskému odpadu a znižovať jeho množstvo v rámci právnych nástrojov týkajúcich sa kvality vody, cieľov predchádzania vzniku odpadu a nakladania s odpadom podľa smerníc 2000/59/ES, 2000/60/ES, 2008/56/ES, 2008/98/ES a právnych predpisov EÚ o prístavných zberných zariadeniach.

V **článku 12** sa vykonáva Aarhuský dohovor v súvislosti s prístupom k spravodlivosti a je v súlade s článkom 47 Charty základných práv. Občania a mimovládne organizácie by mali mať možnosť požiadať o právne preskúmanie rozhodnutí prijatých členskými štátmi podľa tejto smernice.

V **článku 13** sa vyžaduje, aby členské štáty zaviedli súbor údajov o výrobkoch, na ktoré sa vzťahuje cieľ zníženia spotreby s cieľom umožniť monitorovanie vykonávania tohto cieľa v oblasti zníženia spotreby stanoveného v tejto smernici. Súbor údajov by sa mal vypracovať

v súlade so smernicou 2007/2/ES²⁹. Na tento účel sa stanovuje podpora Európskej environmentálnej agentúry, ktorej úlohou bude aj pravidelný prístup k údajom a poskytovanie prehľadov o vykonávaní smernice na úrovni Únie Komisii, ktoré sa majú použiť aj v súvislosti s budúcimi hodnoteniami smernice.

V článku 15 stanovuje rámec pre budúce hodnotenia smernice. Prvé hodnotenie je naplánované po uplynutí 6 rokov od lehoty na transponovanie smernice.

²⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES zo 14. marca 2007, ktorou sa zriaďuje Infraštruktúra pre priestorové informácie v Európskom spoločenstve (Ú. v. EÚ L 108, 25.4.2007, s. 1 – 14).

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY**o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie**

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 192 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po predložení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru³⁰,so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov³¹,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) Vysoká funkčnosť a pomerne nízke náklady na plasty znamenajú, že tento materiál je čoraz viac súčasťou každodenného života. Zvýšená miera jeho využitia v použitíach s krátkym životným cyklom, ktoré nie sú určené na opätovné použitie alebo nákladovo efektívnu recykláciu znamená, že súvisiace modely výroby a spotreby sú čoraz neefektívnejšie a lineárnejšie. Z toho dôvodu v kontexte akčného plánu obehového hospodárstva³² Komisia v európskej stratégii pre plasty³³ dospela k záveru, že trvalé zvýšenie tvorby plastového odpadu a jeho únik do nášho životného prostredia, najmä do morského prostredia, sa musí riešiť v záujme dosiahnutia skutočného obehového životného cyklu plastov.
- (2) Obehové prístupy, v rámci ktorých sa uprednostňujú opätovne použiteľné výrobky a systémy opätovného použitia, povedú k zníženiu tvorby odpadu, pričom takáto prevencia je na vrchole hierarchie odpadového hospodárstva, ktorá je zakotvená v článku 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES³⁴. Takéto prístupy sú okrem toho v súlade s cieľom trvalo udržateľného rozvoja Organizácie Spojených národov č. 12³⁵ na zabezpečenie trvalo udržateľných modelov spotreby a výroby.

³⁰ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].³¹ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].³² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, „Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo“ [COM(2015) 0614 final].³³ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Európska stratégia pre plasty v obehovom hospodárstve“ [COM(2018) 28 final].³⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3).³⁵ Program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 prijatý Valným zhromaždením Organizácie spojených národov 25. septembra 2015.

- (3) Morský odpad má cezhraničnú povahu a považuje sa za celosvetový problém. Zníženie objemu morského odpadu je kľúčovým opatrením na dosiahnutie cieľa Organizácie Spojených národov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja č. 14, v rámci ktorého sa vyzýva na zachovanie oceánov, morí a morských zdrojov a na ich udržateľné využívanie na účely trvalo udržateľného rozvoja³⁶. Únia musí zohrávať úlohu pri riešení problému morského odpadu a snažiť sa udávať tón celému svetu. V tejto súvislosti je Únia aj s jej partnermi činná na mnohých medzinárodných fórach, ako sú G20, G7 a Organizácia Spojených národov, pričom sa snažia o spoločný postup. Táto iniciatíva je súčasťou úsilí Únie v tejto oblasti.
- (4) V súlade s mnohostrannými dohodami³⁷ a právnymi predpismi Únie o odpade³⁸ sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili riadne nakladanie s odpadom s cieľom predchádzať vzniku morského odpadu a znížiť jeho množstvo v morských aj pozemných zdrojoch. V súlade s právnymi predpismi Únie o vode³⁹ sa od členských štátov vyžaduje aj to, aby riešili problém morského odpadu tam, kde to oslabuje dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu ich morských vôd, a to aj v rámci cieľa trvalo udržateľného rozvoja Organizácie Spojených národov č. 14.
- (5) V rámci Únie 80 až 85 % morského odpadu, zisteného v počtoch odpadu na plážach, tvoria plasty, pričom jednorazové plastové predmety predstavujú 50 % a predmety súvisiace s rybolovom predstavujú 27 %. Jednorazové plastové výrobky zahŕňajú rôzne bežne používané spotrebné výrobky s rýchlym obratom, ktoré sa vyhodia po jednom použití, na ktoré boli poskytnuté, pričom len zriedka sa recyklujú a majú tendenciu vytvárať odpad. Značná časť rybárskeho výstroja, ktorá sa uvádza na trh, sa nezbiera na spracovanie. Z toho dôvodu sú jednorazové plastové výrobky a rybársky výstroj obsahujúci plasty mimoriadne vážnym problémom v súvislosti s morským odpadom a predstavujú vážne riziko pre morské ekosystémy, biodiverzitu a potenciálne aj ľudské zdravie, a škodia činnostiam, ako je cestovný ruch, rybolov a lodná doprava.
- (6) V súčasných právnych predpisoch Únie⁴⁰ a politických nástrojoch sa poskytujú určité regulačné odpovede na riešenie morského odpadu. Najmä na plastový odpad sa

³⁶ Program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 prijatý Valným zhromaždením Organizácie spojených národov 25. septembra 2015.

³⁷ Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve (UNCLOS), Dohovor o predchádzaní znečisťovaniu morí vypúšťaním odpadu z roku 1972 (Londýnsky dohovor) a jeho protokol z roku 1996 (Londýnsky protokol), príloha V k Medzinárodnému dohovoru o zabránení znečisťovaniu z lodí (MARPOL), Bazilejský dohovor o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní.

³⁸ Smernica 2008/98/ES a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/59/ES z 27. novembra 2000 o prístavných zberných zariadeniach na lodný odpad a zvyšky nákladu (Ú. v. ES L 332, 28.12.2000, s. 81).

³⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1) a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii), (Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19).

⁴⁰ Smernica 2008/98/ES, smernica 2000/59/ES, smernica 2000/60/ES, smernica 2008/56/ES a nariadenie Rady (ES) č. 1224/2009 z 20. novembra 2009, ktorým sa zriaďuje systém kontroly Spoločenstva na zabezpečenie dodržiavania pravidiel spoločnej politiky v oblasti rybného hospodárstva a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 847/96, (ES) č. 2371/2002, (ES) č. 811/2004, (ES) č. 768/2005, (ES) č. 2115/2005, (ES) č. 2166/2005, (ES) č. 388/2006, (ES) č. 509/2007, (ES) č. 676/2007, (ES) č. 1098/2007, (ES) č. 1300/2008, (ES) č. 1342/2008 a ktorým sa zrušujú nariadenia (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1627/94 a (ES) č. 1966/2006 (Ú. v. EÚ L 343, 22.12.2009, s. 1).

vzťahujú celkové opatrenia a ciele Únie v oblasti nakladania s odpadom, ako sú ciele v oblasti recyklácie odpadu z plastových obalov⁴¹ a nedávno prijatý cieľ v rámci stratégie pre plasty⁴² zameraný na to, aby boli všetky plastové obaly do roku 2030 recyklovateľné. Vplyv uvedených právnych predpisov na morský odpad však nie je dostatočný a v rozsahoch pôsobnosti a ambíciách medzi vnútroštátnymi opatreniami na predchádzanie vzniku morského odpadu a znižovanie jeho množstva existujú rozdiely. Okrem toho niektoré z týchto opatrení, najmä obmedzenia súvisiace s uvádzaním jednorazových plastových výrobkov na trh, môžu vytvárať prekážky obchodu a narušať hospodársku súťaž v Únii.

- (7) S cieľom zamerať úsilie tam, kde je to najviac potrebné, by sa táto smernica mala vzťahovať iba na najviac nachádzané jednorazové plastové výrobky, pričom sa odhaduje, že v počtoch na plážach v Únii predstavujú približne 86 % nájdených jednorazových plastov.
- (8) Jednorazové plastové výrobky možno vyrobiť zo širokej škály plastov. Plasty sa obvykle definujú ako polymérne materiály, do ktorých možno pridávať prísady. Táto definícia by sa však týkala aj určitých prírodných polymérov. Nemodifikované prírodné polyméry by do nej patriť nemali, keďže sa prirodzene vyskytujú v životnom prostredí. Definícia polymérov v článku 3 ods. 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006⁴³ by sa preto mala prispôbiť a mala by sa zaviesť samostatná definícia na účely tejto smernice. Plasty vyrobené z modifikovaných prírodných polymérov alebo plasty vyrobené z biologických, fosílnych alebo syntetických východiskových látok sa prirodzene nevyskytujú a mali by byť predmetom tejto smernice. Prispôbená definícia plastov by sa preto mala týkať predmetov z gumy založených na polyméroch, plastov z biomateriálov a biologicky rozložiteľných plastov, a to bez ohľadu na to, či pochádzajú z biomasy a/alebo sú určené na biodegradáciu v priebehu času. Určité polymérne materiály nemôžu fungovať ako hlavná štruktúrna zložka konečných materiálov a výrobkov, ako sú polymérne nátery, farby, atramenty a lepidlá. Na tieto materiály by sa táto smernica nemala vzťahovať, a preto by nemali byť zahrnuté do definície.
- (9) S cieľom jasne vymedziť rozsah pôsobnosti tejto smernice by sa mal definovať pojem jednorazový plastový výrobok. Definícia by nemala zahŕňať plastové výrobky, ktoré sú koncipované, navrhnuté a umiestnené na trh, aby sa v rámci svojho životného cyklu viacnásobne využili prostredníctvom opätovného naplnenia alebo opätovného použitia na ten istý účel, na ktorý sú koncipované.
- (10) Jednorazové plastové výrobky by mali byť predmetom jedného alebo viacerých opatrení v závislosti od rôznych faktorov, ako je dostupnosť vhodných a udržateľnejších alternatív, uskutočniteľnosť zmeny modelov spotreby a rozsah, v akom sa na nich už vzťahujú existujúce právne predpisy Únie.

⁴¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 94/62/ES z 20. decembra 1994 o obaloch a odpadoch z obalov (Ú. v. ES L 365 31.12.1994, s. 10).

⁴² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Európska stratégia pre plasty v obehovom hospodárstve“ [COM(2018) 28 final].

⁴³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006, s. 1).

- (11) V prípade určitých jednorazových plastových výrobkov ešte nie sú k dispozícii vhodné a udržateľnejšie alternatívy a očakáva sa zvýšenie spotreby väčšiny takýchto jednorazových plastových výrobkov. Na zmenu tohto trendu a na podporu úsilia smerom k udržateľnejším riešeniam by sa od členských štátov malo vyžadovať, aby prijali nevyhnutné opatrenia na dosiahnutie významného zníženia spotreby týchto výrobkov bez toho, aby sa tým ohrozila hygiena potravín alebo bezpečnosť potravín, dobré hygienické postupy, správna výrobná prax, informácie pre spotrebiteľov alebo požiadavky na výsledovateľnosť stanovené v právnych predpisoch Únie týkajúcich sa potravín⁴⁴.
- (12) Pokiaľ ide o iné jednorazové plastové výrobky, k dispozícii sú vhodné a udržateľnejšie alternatívy, ktoré sú aj cenovo prijateľnejšie. S cieľom obmedziť nepriaznivý vplyv takýchto výrobkov na životné prostredie by sa malo vyžadovať, aby členské štáty zakazovali ich uvedenie na trh Únie. Tým by sa podporilo využívanie ľahko dostupných a udržateľnejších alternatív, ako aj inovačných riešení smerujúcich k udržateľnejším obchodným modelom, alternatív s možnosťou opätovného použitia a náhrad materiálov.
- (13) Medzi jednorazové plastové predmety, ktoré sú najviac nachádzané na plážach v Únii, patria uzávery a viečka z nápojových obalov, ktorých značná časť je vyrobená z plastu. Nápojové obaly, ktoré sú jednorazovými plastovými výrobkami, by sa preto mali uvádzať na trh iba vtedy, ak spĺňajú osobitné požiadavky na dizajn výrobku, ktorými sa výrazne znižuje únik uzáverov a viečok nápojových obalov do životného prostredia. Pokiaľ ide o nápojové obaly, ktoré sú jednorazovými plastovými výrobkami a obalmi, je táto požiadavka doplnkom k základným požiadavkám na zloženie obalov a na opätovne použiteľnú a obnoviteľnú, ako aj recyklovateľnú povahu obalov, ako sa stanovuje v prílohe II k smernici 94/62/EHS. Na uľahčenie súladu s požiadavkou na dizajn výrobkov a na zabezpečenie hladkého fungovania vnútorného trhu je potrebné vypracovať harmonizovanú normu prijatú v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1025/2012⁴⁵, pričom súlad s touto normou by mal umožniť predpoklad zhody s uvedenými požiadavkami. Na vypracovanie harmonizovanej normy by sa mal naplánovať dostatočný čas a výrobcom by sa malo umožniť, aby prispôsobili svoje výrobné reťazce vo vzťahu k uplatňovaniu požiadavky na dizajn výrobkov.
- (14) Určité jednorazové plastové výrobky končia v životnom prostredí v dôsledku nevhodnej likvidácie prostredníctvom kanalizačného systému alebo iného nevhodného uvoľnenia do životného prostredia. Jednorazové plastové výrobky, ktoré sa často likvidujú prostredníctvom kanalizačného systému alebo ktoré sa inak nevhodne likvidujú, by mali podliehať požiadavkám na označovanie. Označenie by malo informovať spotrebiteľov o vhodných možnostiach likvidácie a/alebo o možnostiach likvidácie odpadu, ktorým sa treba vyhnúť a/alebo o negatívnych vplyvoch odpadu na

⁴⁴ Nariadenie (ES) č. 178/2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1 – 24), nariadenie (ES) č. 852/2004 o hygiene potravín (Ú. v. EÚ L 139, 30.4.2004, s. 1 – 54), nariadenie (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a iné príslušné právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti potravín, hygieny a označovania (Ú. v. EÚ L 338, 13.11.2004, s. 4 – 17).

⁴⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1025/2012 z 25. októbra 2012 o európskej normalizácii, ktorým sa menia a dopĺňajú smernice Rady 89/686/EHS a 93/15/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 98/34/ES, 2004/22/ES, 2007/23/ES, 2009/23/ES a 2009/105/ES a ktorým sa zrušuje rozhodnutie Rady 87/95/EHS a rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1673/2006/ES (Ú. v. EÚ L 316, 14.11.2012, s. 12).

životné prostredie v dôsledku nevhodnej likvidácie. Komisia by mala byť splnomocnená na stanovenie harmonizovaného formátu pre označovanie a pritom by v prípade potreby mala otestovať vnímanie navrhovaného označenia reprezentatívnymi skupinami spotrebiteľov, aby sa zabezpečilo, že je účinné a ľahko pochopiteľné.

- (15) Pokiaľ ide o jednorazové plastové výrobky, pre ktoré neexistujú ľahko dostupné vhodné a udržateľnejšie alternatívy, by členské štáty mali v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ zaviesť aj systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu s cieľom pokryť náklady na nakladanie s odpadom a čistenie odpadu, ako aj náklady na opatrenia na zvyšovanie povedomia zamerané na predchádzanie vzniku takého odpadu a zníženie jeho množstva.
- (16) Veľká časť plastov v rámci morského odpadu, ktorá pochádza z nepoužívaného, strateného a vyradeného rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty, naznačuje, že v existujúcich právnych požiadavkách⁴⁶ sa neposkytujú dostatočné stimuly na vrátenie takéhoto rybárskeho výstroja na pobrežie na účely zberu a spracovania. Systém nepriamych poplatkov, ktorý sa pripravuje v rámci právnych predpisov Únie o prístavných zberných zariadeniach na vyloženie odpadu z lodí, odoberá lodiam stimul na vypúšťanie svojho odpadu do mora a zaručuje právo na vyloženie. Uvedený systém by však mal byť doplnený o ďalšie finančné stimuly pre rybárov, aby svoj odpadový rybársky výstroj doviezli na pobrežie, aby sa tak zabránilo prípadnému zvýšeniu nepriameho poplatku za odpad, ktorý sa má zaplatiť. Vzhľadom na to, že plastové súčasti rybárskeho výstroja majú vysoký recyklačný potenciál, členské štáty by mali v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ zaviesť rozšírenú zodpovednosť výrobcu za rybársky výstroj obsahujúci plasty s cieľom uľahčiť separovaný zber odpadového rybárskeho výstroja a financovať riadne nakladanie s takýmto rybárskym výstrojom, najmä pokiaľ ide o recykláciu.
- (17) Zatiaľ čo všetok morský odpad obsahujúci plasty predstavuje riziko pre životné prostredie a ľudské zdravie a mal by sa riešiť, mali by sa zohľadniť aj úvahy o primeranosti. Z toho dôvodu by sa rozšírená zodpovednosť výrobcu nemala vzťahovať na samotných rybárov a remeselných výrobcov rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty.
- (18) S cieľom predísť vzniku odpadu a iným nevhodným spôsobom likvidácie, ktoré vedú k vzniku morského odpadu obsahujúceho plasty, je potrebné, aby boli spotrebiteľia náležite informovaní o najvhodnejších dostupných možnostiach likvidácie odpadu a/alebo o možnostiach likvidácie odpadu, ktorým sa treba vyhnúť, o najlepších postupoch, pokiaľ ide o likvidáciu odpadu, a o environmentálnom vplyve zlých postupov likvidácie odpadu, ako aj o plastovom obsahu v určitých jednorazových plastových výrobkoch a rybárskom výstroji. Od členských štátov by sa preto malo vyžadovať, aby prijali opatrenia na zvýšenie povedomia s cieľom zabezpečiť, že takéto informácie sa poskytnú spotrebiteľom. Takéto informácie by nemali mať propagačný obsah podporujúci používanie jednorazových plastových výrobkov. Členské štáty by mali mať možnosť vybrať si najvhodnejšie opatrenia založené na povahe výrobku alebo na jeho použití. Výrobcovia jednorazových plastových výrobkov a rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty by mali znášať náklady na opatrenia na zvyšovanie povedomia v rámci ich povinnosti rozšírenej zodpovednosti výrobcu.

⁴⁶

Nariadenie Rady (ES) č. 1224/2009, smernica 2000/59/ES a smernica 2008/98/ES.

- (19) V smernici 2008/98/ES sa stanovujú všeobecné minimálne požiadavky na systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu. Tieto požiadavky by sa mali uplatňovať na systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu, ktoré sa stanovujú v tejto smernici. V tejto smernici sa však stanovujú dodatočné požiadavky na rozšírenú zodpovednosť výrobcu, napríklad požiadavka, aby výrobcovia určitých jednorazových plastových výrobkov znášali náklady na čistenie odpadu.
- (20) Medzi predmety morského odpadu, ktoré sa najviac nachádzajú na plážach v Únii, patria nápojové fľaše, ktoré sú jednorazovými plastovými výrobkami. Je to spôsobené neúčinnými systémami separovaného zberu a nízkou účasťou spotrebiteľov v týchto systémoch. Je potrebné podporovať účinnejšie systémy separovaného zberu, a preto by sa mal stanoviť minimálny cieľ v oblasti separovaného zberu, pokiaľ ide o nápojové fľaše, ktoré sú jednorazovými plastovými výrobkami. Členské štáty by mali byť schopné dosiahnuť tento minimálny cieľ stanovením cieľov v oblasti separovaného zberu pre nápojové fľaše, ktoré sú jednorazovými plastovými výrobkami, v rámci systémov rozšírenej zodpovednosti výrobcu alebo zavedením systémov vratných záloh, alebo akýmkoľvek iným opatrením, ktoré považujú za vhodné. To bude mať priamy pozitívny vplyv na mieru zberu, kvalitu zbieraných materiálov a kvalitu recyklovaných materiálov, čo ponúkne možnosti pre podniky pôsobiace v oblasti recyklácie a trh s výrobkami s recyklovaným obsahom.
- (21) Podľa viacerých rozhodnutí Súdneho dvora zásadné vylúčenie toho, aby sa povinnosti, ktorú smernica stanovuje, mohli dovoľávať dotknuté osoby, by nebolo v súlade s kogentným charakterom, ktorý tretí odsek článku 288 Zmluvy priznáva smernici. Toto kritérium sa týka najmä smernice, medzi cieľmi ktorej je ochrana životného prostredia pred nepriaznivými účinkami morského odpadu. Z toho dôvodu v súlade s Aarhuským dohovorom o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia by dotknutí členovia verejnosti mali mať prístup k spravodlivosti s cieľom prispieť k ochrane práva na život v prostredí, ktoré je primerané osobnému zdraviu a dobrým životným podmienkam. Okrem toho, ak je veľký počet osôb v „stave hromadnej škody“ v dôsledku rovnakých protiprávných postupov súvisiacich s porušením práv, ktoré sa stanovujú v tejto smernici, mali by mať možnosť využiť mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov, ak takéto mechanizmy boli zriadené členskými štátmi v súlade s odporúčaním Komisie 2013/396/EÚ⁴⁷.
- (22) Podľa odseku 22 Medziinštitucionálnej dohody medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o lepšej tvorbe práva z 13. apríla 2016⁴⁸ by Komisia mala vykonať hodnotenie tejto smernice. Toto hodnotenie by sa malo zakladať na získaných skúsenostiach a zhromaždených údajoch počas vykonávania tejto smernice a zhromaždených údajoch podľa smernice 2008/56/ES alebo smernice 2008/98/ES. V hodnotení by sa mal poskytnúť základ pre posúdenie prípadných ďalších opatrení a posúdenie toho, či je vzhľadom na monitorovanie morského odpadu v Únii potrebné preskúmať prílohu, v ktorej sa uvádza zoznam jednorazových plastových výrobkov. V hodnotení by sa malo zväziť aj to, či vedecký a technický pokrok, ktorý sa medzitým uskutočnil, a to vrátane vývoja biologicky rozložiteľných materiálov a vývoja kritérií alebo normy pre biologickú rozložiteľnosť

⁴⁷ Odporúčanie Komisie z 11. júna 2013 o spoločných zásadách pre mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na prikázanie zdržania sa určitého konania a na náhradu škody v členských štátoch v súvislosti s porušením práv vyplývajúcich z práva Únie, (Ú. v. EÚ L 201, 26.7.2013, s. 60).

⁴⁸ Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.

plastov v morskem prostredí, ako sa plánuje v rámci európskej stratégie pre plasty, umožňuje stanovenie normy pre biologickú rozložiteľnosť určitých jednorazových plastových výrobkov v morskom prostredí. Táto norma by zahŕňala normu na testovanie, či sa v dôsledku fyzického a biologického rozkladu v morskom prostredí plasty úplne rozložia na oxid uhličitý (CO₂), biomasu a vodu v dostatočne krátkom čase na to, aby plasty neboli škodlivé pre morský život a aby neviedli k hromadeniu plastov v životnom prostredí. V takom prípade, ak jednorazové plastové výrobky túto normu splnia, môžu byť vyňaté zo zákazu uvádzania na trh. Zatiaľ čo v rámci európskej stratégie pre plasty sa plánujú opatrenia v tejto oblasti, uznávajú sa v nej aj výzvy týkajúce sa stanovenia regulačného rámca pre plasty s biologicky rozložiteľnými vlastnosťami v dôsledku rôznych morských podmienok v rôznych moriach.

- (23) Členské štáty by mali stanoviť pravidlá týkajúce sa sankcií uplatniteľných na porušenie ustanovení tejto smernice a zabezpečiť ich vykonávanie. Sankcie by mali byť účinné, primerané a odrádzajúce.
- (24) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tejto smernice by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci v súvislosti s metodikou výpočtu ročnej spotreby jednorazových plastových výrobkov, pre ktoré sa stanovili ciele znižovania spotreby, so špecifikáciami označovania, ktoré sa má umiestniť na určité jednorazové plastové výrobky a s formátom informácií, ktoré majú členské štáty poskytnúť a ktoré zostavuje Európska environmentálna agentúra o vykonávaní tejto smernice. Tieto právomoci by sa mali uplatňovať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011⁴⁹.
- (25) Keďže ciele tejto smernice, a to predísť vplyvu určitých jednorazových plastových výrobkov a rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty na životné prostredie a znížiť tento vplyv, podporiť prechod na obehové hospodárstvo vrátane podpory inovačných obchodných modelov, výrobkov a materiálov, čo prispeje k efektívnemu fungovaniu vnútorného trhu, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodov rozsahu a účinkov opatrení ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov,

⁴⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Ciele

Cieľom tejto smernice je predchádzať vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie, najmä na vodné prostredie a na ľudské zdravie, a zmierňovať tento vplyv, ako aj podporiť prechod na obehové hospodárstvo s inovačnými obchodnými modelmi, výrobkami a materiálmi, čo súčasne prispeje k efektívnemu fungovaniu vnútorného trhu.

Článok 2

Rozsah pôsobnosti

Táto smernica sa vzťahuje na jednorazové plastové výrobky uvedené v prílohe a na rybársky výstroj obsahujúci plasty.

Článok 3

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „plast“ je materiál pozostávajúci z polyméru v zmysle článku 3 ods. 5 nariadenia (ES) č. 1907/2006, do ktorého sa môžu pridávať prísady alebo iné látky a ktorý môže fungovať ako hlavná štruktúrna zložka konečných výrobkov, s výnimkou prírodných polymérov, ktoré neboli chemicky modifikované;
2. „jednorazový plastový výrobok“ je výrobok, ktorý je vyrobený úplne alebo čiastočne z plastu a ktorý v rámci svojho životného cyklu nie je viacnásobne koncipovaný, navrhnutý alebo umiestnený na trh tak, že sa vráti výrobcovi na opätovné naplnenie alebo opätovné použitie na ten istý účel, na ktorý bol koncipovaný;
3. „rybársky výstroj“ je akýkoľvek predmet alebo časť vybavenia, ktoré sa používa v rybárstve a akvakultúre na zasiahnutie alebo zachytenie morských biologických zdrojov alebo ktoré pláva na hladine mora a rozmiestňuje sa na účely prilákania alebo zachytenia týchto morských biologických zdrojov;
4. „odpadový rybársky výstroj“ je akýkoľvek rybársky výstroj, na ktorý sa vzťahuje definícia odpadu v smernici 2008/98/ES vrátane všetkých samostatných častí, látok alebo materiálov, ktoré boli súčasťou alebo boli pripevnené k takémuto rybárskemu výstroju, keď bol vyhodенý;
5. „uvedenie na trh“ je prvé sprístupnenie výrobku na trhu Únie;
6. „sprístupnenie na trhu“ je každá dodávka výrobku na distribúciu, spotrebu alebo používanie na trhu Únie v rámci obchodnej činnosti, či už za poplatok alebo bezplatne;
7. „harmonizovaná norma“ je harmonizovaná norma vymedzená v článku 2 bode 1 písm. c) nariadenia (EÚ) č. 1025/2012;
8. „odpad“ je odpad podľa článku 3 ods. 1 smernice 2008/98/ES;
9. „systém rozšírenej zodpovednosti výrobcu“ je systém rozšírenej zodpovednosti výrobcu, ako sa vymedzuje v článku 3 ods. 21 smernice 2008/98/ES;

10. „výrobca“ je každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá bez ohľadu na použitú techniku predaja vrátane zmlúv na diaľku v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011⁵⁰ umiestňuje na trh jednorazové plastové výrobky a rybársky výstroj obsahujúci plasty, s výnimkou osôb vykonávajúcich rybolovné činnosti, ako sú vymedzené v článku 4 ods. 28 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1380/2013⁵¹;
11. „zber“ je zber podľa článku 3 ods. 10 smernice 2008/98/ES;
12. „spracovanie“ je spracovanie podľa článku 3 ods. 14 smernice 2008/98/ES;
13. „obaly“ sú obaly podľa článku 3 ods. 1 smernice 94/62/ES;
14. „prístavné zberné zariadenia“ sú prístavné zberné zariadenia, ako sú vymedzené v článku 2 písm. e) smernice 2000/59/ES.

Článok 4

Zníženie spotreby

1. Členské štáty prijímajú opatrenia potrebné na dosiahnutie výrazného zníženia spotreby jednorazových plastových výrobkov uvedených v časti A prílohy na ich území do ... [šesť rokov po konečnom termíne na transponovanie tejto smernice].

Tieto opatrenia môžu zahŕňať vnútroštátne ciele v oblasti zníženia spotreby, opatrenia, ktorými sa zabezpečí sprístupnenie opätovne použiteľných alternatív k týmto výrobkom na mieste predaja konečnému spotrebiteľovi, hospodárske nástroje, napríklad zabezpečenie toho, že jednorazové plastové výrobky sa bezodplatne neposkytnú na mieste predaja konečnému spotrebiteľovi. Tieto opatrenia sa môžu líšiť v závislosti od environmentálneho vplyvu výrobkov uvedených v prvom pododseku.
2. Komisia môže prijať vykonávací akt, v ktorom sa stanoví metodika výpočtu a overenia výrazného zníženia spotreby jednorazových plastových výrobkov uvedených v odseku 1. Vykonávací akt sa prijme v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 16 ods. 2.

Článok 5

Obmedzenia uvádzania na trh

Členské štáty zakážu uvádzanie jednorazových plastových výrobkov uvedených v časti B prílohy na trh.

Článok 6

Požiadavky na výrobok

⁵⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64 – 88).

⁵¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutie Rady 2004/585/ES (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 22).

1. Členské štáty zabezpečia, aby sa jednorazové plastové výrobky uvedené v časti C prílohy, ktoré majú uzávery a viečka so značnou časťou vyrobenou z plastu, mohli uvádzať na trh len za predpokladu, že uzávery a viečka ostanú pripevnené k obalu počas fázy používania výrobku.
2. Na účely tohto článku sa kovové uzávery alebo viečka s plastovými tesneniami nepovažujú za predmety, ktorých značná časť je vyrobená z plastu.
3. Komisia požiada európske normalizačné organizácie, aby vypracovali harmonizované normy súvisiace s požiadavkou uvedenou v odseku 1.
4. Od dátumu uverejnenia harmonizovaných noriem uvedených v odseku 3 v *Úradnom vestníku Európskej únie* sa nápojové obaly uvedené v odseku 1, ktoré spĺňajú tieto normy alebo ich časti, považujú za obaly, ktoré sú v súlade s požiadavkou, ktorej sa týkajú tieto normy alebo ich časti uvedené v odseku 1.

Článok 7

Požiadavky na označovanie

1. Členské štáty zabezpečia, aby každý jednorazový plastový výrobok uvedený v časti D prílohy, ktorý sa uvedie na trh, mal dobre viditeľné, jasne čitateľné a nezmazateľné označenie informujúce spotrebiteľov o jednej alebo viacerých z týchto skutočností:
 - a) najvhodnejšie možnosti likvidácie odpadu pre daný výrobok alebo spôsoby likvidácie odpadu, ktorým sa v prípade daného výrobku treba vyhnúť;
 - b) negatívne environmentálne vplyvy vyhadzovania odpadu alebo iné nevhodné formy likvidácie odpadu pre dané výrobky alebo
 - c) prítomnosť plastov vo výrobku.
2. Komisia do ... [12 mesiacov pred konečným termínom na transponovanie tejto smernice] prijme vykonávací akt, v ktorom sa stanoví špecifikácie označení uvedených v odseku 1. Vykonávací akt sa prijme v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 16 ods. 2.

Článok 8

Rozšírená zodpovednosť výrobcu

1. Členské štáty zabezpečia, aby sa pre všetky jednorazové plastové výrobky uvedené v časti E prílohy, ktoré sú uvedené na trh Únie, zaviedli systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu v súlade s ustanoveniami týkajúcimi sa rozšírenej zodpovednosti výrobcu v smernici 2008/98/ES.
2. Pokiaľ ide o systémy zavedené podľa odseku 1, členské štáty zabezpečia, aby výrobcovia jednorazových plastových výrobkov uvedených v časti E prílohy znášali náklady na zber odpadu pozostávajúceho z týchto jednorazových plastových výrobkov a na ich následnú prepravu a spracovanie vrátane nákladov na čistenie odpadu a nákladov na opatrenia na zvyšovanie povedomia uvedené v článku 10 v súvislosti s týmito výrobkami.

Pokiaľ ide o plastové výrobky, ktoré sú obalmi, požiadavky stanovené v tomto odseku dopĺňajú požiadavky týkajúce sa systémov rozšírenej zodpovednosti výrobcu stanovené v smernici 94/62/EHS/ a v smernici 2008/98/ES.

3. Členské štáty zabezpečia, aby sa v prípade rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty, ktorý sa uvádza na trh Únie, zaviedli systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu v súlade s ustanoveniami týkajúcimi sa rozšírenej zodpovednosti výrobcu v smernici 2008/98/ES.
4. Pokiaľ ide o systémy zavedené podľa odseku 3, členské štáty zabezpečia, aby výrobcovia rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty znášali náklady na zber odpadového rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty, ktorý bol vyložený v príslušných prístavných zberných zariadeniach v súlade s právnymi predpismi Únie o prístavných zberných zariadeniach alebo v rovnocenných zberných systémoch, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti právnych predpisov Únie o prístavných zberných zariadeniach, ako aj na jeho následnú prepravu a spracovanie. Výrobcovia znášajú aj náklady na opatrenia na zvyšovanie povedomia uvedené v článku 10 týkajúce sa rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty.

Požiadavky stanovené v tomto odseku dopĺňajú požiadavky uplatniteľné na odpad z rybárskych plavidiel v právnych predpisoch Únie o prístavných zberných zariadeniach.

Článok 9

Separovaný zber

Členské štáty prijímajú potrebné opatrenia, aby do roku 2025 uskutočnili separovaný zber množstva jednorazových plastových výrobkov uvedených v časti F prílohy, ktoré zodpovedá 90 % takýchto jednorazových plastových výrobkov uvedených na trh v danom roku podľa hmotnosti. Na dosiahnutie tohto cieľa môžu členské štáty okrem iného:

- a) zriadiť systém vratných záloh alebo
- b) zriadiť ciele v oblasti separovaného zberu pre príslušné systémy rozšírenej zodpovednosti výrobcu.

Článok 10

Opatrenia na zvyšovanie povedomia

Členské štáty prijímajú opatrenia na informovanie spotrebiteľov o jednorazových plastových výrobkoch uvedených v časti G prílohy a rybárskom výstroji obsahujúcom plasty o týchto skutočnostiach:

- a) dostupné systémy opätovného použitia a možnosti nakladania s odpadom pre tieto výrobky a rybársky výstroj obsahujúci plasty, ako aj osvedčené postupy správneho nakladania s odpadom vykonaného v súlade s článkom 13 smernice 2008/98/ES;
- b) vplyv vyhadzovania odpadu a iných nevhodných spôsobov likvidácie týchto výrobkov a rybárskeho výstroja obsahujúceho plasty na životné prostredie, a najmä na morské prostredie.

Článok 11

Koordinácia opatrení

Každý členský štát zabezpečí, aby opatrenia prijaté na transponovanie a vykonávanie tejto smernice tvorili neoddeliteľnú súčasť jej programov opatrení zavedených v súlade s článkom 13 smernice 2008/56/ES pre tie členské štáty, ktoré majú morské vody, programov opatrení zavedených v súlade s článkom 11 smernice 2000/60/ES, programov nakladania

s odpadom a programov predchádzania vzniku odpadu zavedených v súlade s článkami 28 a 29 smernice 2008/98/ES a plánov zberu a spracovania odpadu zavedených v právnych predpisoch Únie o nakladaní s odpadom z lodí, a aby s nimi boli v súlade.

Opatrenia, ktoré členské štáty prijímajú na transponovanie a vykonávanie článkov 4 až 9, musia byť v súlade s potravinovým právom Únie, aby sa zabezpečilo, že nebude ohrozená hygiena potravín a bezpečnosť potravín.

Článok 12

Prístup k spravodlivosti

1. Členské štáty zabezpečia, aby fyzické alebo právnické osoby alebo ich združenia, organizácie alebo skupiny mali v súlade s vnútroštátnymi predpismi alebo praxou prístup k opravnému prostriedku pred súdom alebo iným nezávislým a nestranným orgánom ustanoveným zákonom s cieľom napadnúť vecnú alebo procesnú zákonnosť rozhodnutí, konaní alebo opomenutí súvisiacich s vykonávaním článkov 5, 6, 7 a 8, pokiaľ je splnená jedna z týchto podmienok:
 - a) existuje dostatočný záujem;
 - b) pretrváva porušovanie práva v prípadoch, keď to právne predpisy príslušného členského štátu upravujúce správne konanie požadujú ako predbežnú podmienku.
2. Členské štáty určia, v akom štádiu možno rozhodnutia, konania alebo opomenutia napadnúť.
3. O tom, čo predstavuje dostatočný záujem a porušovanie práva, rozhodnú členské štáty v súlade s cieľom poskytnúť dotknutej verejnosti široký prístup k spravodlivosti.

Záujem akejkoľvek mimovládnej organizácie, ktorá podporuje ochranu životného prostredia a splňa požiadavky stanovené vo vnútroštátnom práve, sa preto na účely odseku 1 písm. a) považuje za dostatočný.

Tieto organizácie sa tiež považujú za nositeľov práv, ktoré môžu byť porušené v zmysle odseku 1 písm. b).
4. Odseky 1, 2 a 3 nevylučujú možnosť predbežného preskúmania správnym orgánom a nie je nimi dotknutá požiadavka vyčerpania správnych opravných prostriedkov pred súdnymi opravnými prostriedkami, ak takáto požiadavka vyplýva z vnútroštátneho práva.
5. Každé takéto preskúmanie uvedené v odsekoch 1 a 4 musí byť spravodlivé, nestranné, včasné a nie neprimerane nákladné.
6. Členské štáty zabezpečia, aby boli verejnosti dostupné informácie o prístupe k správnuemu a súdnemu preskúmaniu.

Článok 13

Informácie o monitorovaní vykonávania

1. Bez toho, aby bola dotknutá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES⁵² a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES⁵³, členské štáty s pomocou Európskej environmentálnej agentúry vypracujú súbor údajov, ktorého súčasťou budú:
 - a) údaje o jednorazových plastových výrobkoch uvedené v časti A prílohy, ktoré sa každoročne uvádzajú na trh Únie, s cieľom preukázať zníženie spotreby v súlade s článkom 4 ods. 1;
 - b) informácie o opatreniach prijatých členskými štátmi na účely článku 4 ods. 1.Údaje uvedené v bode a) prvého pododseku sa musia aktualizovať každý rok do 12 mesiacov od konca referenčného roka, za ktorý sa zhromažďujú. V každom možnom prípade sa na prezentáciu týchto údajov použijú služby priestorových údajov v zmysle článku 3 bodu 4 smernice 2007/2/ES.
2. Členské štáty zabezpečia, aby Komisia a Európska environmentálna agentúra mali prístup k súborom údajov vytvoreným v súlade s odsekom 1.
3. Európska environmentálna agentúra pravidelne zverejňuje a aktualizuje prehľad za celú Úniu na základe údajov zhromaždených členskými štátmi. V prehľade za celú Úniu sú podľa potreby uvedené ukazovatele pre výstupy, výsledky a vplyvy tejto smernice, prehľadové mapy za celú Úniu a prehľadové správy členských štátov.
4. Komisia môže prijať vykonávacie akty, ktorými stanoví formát súborov údajov, informácie a údaje uvedené v odseku 1. Uvedené vykonávacie akty sa prijímajú v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 16 ods. 2.

Článok 14

Sankcie

Členské štáty stanovia pravidlá, pokiaľ ide o sankcie uplatniteľné pri porušení vnútroštátnych ustanovení prijatých podľa tejto smernice a prijmú všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie ich uplatňovania. Stanovené sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. Členské štáty do ... [2 roky po nadobudnutí účinnosti tejto smernice] oznámia Komisii uvedené pravidlá a opatrenia a oznámia jej aj každú ich následnú zmenu.

Článok 15

Hodnotenie a preskúmanie

1. Komisia vykoná hodnotenie tejto smernice do ... [šesť rokov po konečnom termíne na transponovanie tejto smernice]. Toto hodnotenie musí byť založené na dostupných informáciách v súlade s článkom 13. Členské štáty poskytnú Komisii akékoľvek ďalšie informácie potrebné na účely hodnotenia a prípravy správy uvedenej v odseku 2.

⁵² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí, ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313/EHS (Ú. v. EÚ L 41, 14.2.2003, s. 26).

⁵³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES zo 14. marca 2007, ktorou sa zriaďuje Infraštruktúra pre priestorové informácie v Európskom spoločenstve (INSPIRE) (Ú. v. EÚ L 108, 25.4.2007, s. 1).

2. Komisia predloží Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru správu o hlavných zisteniach hodnotenia vykonaného v súlade s odsekom 1.
3. V správe sa uvedie aj to, či:
 - a) je potrebné preskúmať prílohu uvádzajúcu zoznam jednorazových plastových výrobkov;
 - b) je možné stanoviť záväzné kvantitatívne ciele Únie v oblasti zníženia spotreby najmä jednorazových plastových výrobkov uvedených v časti A prílohy;
 - c) sa dosiahol dostatočný vedecký a technický pokrok a či sa vypracovali kritériá alebo normy pre biologickú rozložiteľnosť v morskom prostredí vzťahujúce sa na jednorazové plastové výrobky v rámci rozsahu pôsobnosti tejto smernice a ich jednorazové náhrady, s cieľom v prípade potreby určiť, ktoré výrobky už nemusia podliehať obmedzeniam týkajúcim sa uvádzania na trh.

Článok 16

Postup výboru

1. Komisii pomáha výbor zriadený podľa článku 39 smernice 2008/98/ES. Tento výbor je výborom v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011.
2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

Článok 17

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do ... [2 roky po nadobudnutí účinnosti tejto smernice]. Znenie uvedených opatrení bezodkladne oznámia Komisii.
Členské štáty však uplatňujú opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s článkom 5 a článkom 7 ods. 1 od... [2 roky po nadobudnutí účinnosti tejto smernice] a s článkom 6 ods. 1 od [3 roky po nadobudnutí účinnosti tejto smernice].
Členské štáty uvedú priamo pri prijatí opatrení uvedených v tomto odseku alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.
2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 18

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 19

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predseda*

*Za Radu
predseda*